KATOLÍCKA UNIVERZITA
V RUŽOMBERKU
formujúca myseľ i srdce

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Miriama Pačnárová

Kto vie nech učí

Metodický materiál III.

Projekt „Kto vie, nech učí“ sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Kód projektu: 312011AKK9 Kód výzvy: OPLZ-PO1/2019/DOP/1.3.1-01

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

www.esf.gov.sk www.minedu.gov.sk www.ludskezdroje.gov.sk www.ku.sk

Katolícka univerzita v Ružomberku
Pedagogická fakulta

Mgr. Miriama Pačnárová, PhD.

METODICKÝ MATERIÁL III.

Vzdelávací materiál je výstupom projektu „**Kto vie, nech učí“**

Operačný program: Ľudské zdroje
Spolufinancovaný fondom: Európsky sociálny fond
Prioritná os: Vzdelávanie
Kód výzvy: OPLZ-PO1/2019/DOP/1.3.1-01; 312011AKK9
Investičná priorita: Zlepšenie kvality, efektívnosti a prístupu k terciárnemu ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, najmä v prípade znevýhodnených skupín.
Špecifický cieľ: Zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce.
Hlavný cieľ: Účinnejšie prepojiť teoretické vzdelávanie na akademickej pôde a praktické vzdelávanie v cvičných školách a cvičných školských zariadeniach u študentov Pedagogickej (PF) a Filozofickej fakulty (FF) Katolíckej univerzity (KU) v Ružomberku a dosiahnuť tak skvalitnenie prípravy budúcich pedagógov a odborných pracovníkov.
Podaktivita č. 3: Tvorba podporných metodických a vzdelávacích materiálov

VERBUM – vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku
Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok

ISBN 978-80-561-1074-4

Ružomberok 2023

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBSAH

1 Výchovno-vzdelávací proces detí so špecifickými potrebami 3
1.1 Rozvíjanie profesijných učiteľských kompetencií 3
1.2 Plánovanie v práci učiteľa 5
1.3 Pozorovanie študenta počas stáže v špeciálnej materskej škole 9
1.4 Zámer pedagogickej stáže 10

2 Taxonómia výchovno-vzdelávacích cieľov 12
2.1 Kognitívna oblasť a tvorba taxonómií 12
2.2 Sociálno-citová oblasť a tvorba taxonómií 14
2.3 Senzomotorická oblasť a tvorba taxonómií 16

3 Aktivity pre materskú školu a pre školský klub detí pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami 17
3.1 Materská škola - aktivity 17
3.2 Školský klub detí – aktivity 35
3.3 Diagnostikovanie dieťaťa 44

Záver 54

1 Výchovno-vzdelávací proces detí so špecifickými potrebami

Podľa L. Edelsbergera (1988) je špeciálna pedagogika výchovou a vzdelávaním mládeže a dospelých, telesne, zdravotne, zmyslovo, mentálne postihnutých a mravne narušených. Je to teória výchovy a vzdelávania mládeže a dospelých vyžadujúcich zvláštnu starostlivosť.

V súčasnej dobe sa používajú na označenie nerovnosti termíny postihnutý, handicapovaný (nevýhoda, nerovnosť podmienok), v školskom vzdelávaní sa môžeme stretnúť s termínom „dieťa so špeciálnymi vzdelávacími potrebami“. Aby sme vedeli správne pristupovať k dieťaťu a pomôcť mu, musí byť diagnostikované, pretože len tak vieme uplatniť vhodné metódy, formy či postupy pri práci s dieťaťom. Dôležité je určiť diagnózu, ktorá je výsledkom diagnostiky a odhaľuje proces choroby, defektu alebo handicapu. Má prebiehať komplexne a interdisciplinárne, pretože na diagnostikovaní sa podieľajú viacerí odborníci, ako lekári, psychológovia, pedagógovia, špeciálni pedagógovia, sociálni pracovníci, sociálni pedagógovia a iní. Len takto môžeme získať objektívny obraz na jedinca. Prostredníctvom diagnostiky dokážu učitelia využívať vhodné metódy, stimulácie, zásady, formy, alternatívy vo výchovno-vzdelávacom procese.

1.1 Rozvíjanie profesijných učiteľských kompetencií

Podľa Zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) §2, bod t) je „*kompetenciou preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu, v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a pre jeho ďalšie vzdelávanie.“*

Cieľom výchovy a vzdelávania je nadobúdať kompetencie komunikačné, využívať digitálne technológie, komunikovať v štátnom jazyku, cudzom ale aj v jazyku národnostnej menšiny. Učiteľ má získavať kompetencie v oblasti prírodných, humanitných a technických vied, v matematickej, finančnej a čitateľskej gramotnosti. Viesť deti a žiakov k pohybu a zdraviu, k celoživotnému učeniu, rozvíjať sociálne, občianske i podnikateľské kompetencie (Zákon č. 245/2008 školský zákon).

Podľa Hillera (1997); Erauta (1995) a Hylanda (1995) (In. Turek 2014, s. 69) je určovanie cieľov vyučovacieho procesu a tvorba študijných programov založená na kompetenciách. Tvoria interakciu s kompetenciami orientovanými na dieťa, lebo učiteľ je facilitátorom a sprostredkovateľom informácií a poznatkov pre dieťa.

Kasáčová, Kosová (2007) uvádzajú tri dimenzie kompetencií učiteľa:

1. *kompetencie orientované na žiaka*:

- *určiť vývinové a individuálne charakteristiky žiaka* ako aj poznať, diagnostikovať a akceptovať individuálne špecifiká žiaka (nadanie, poruchy, vlastnosti);
- *určiť psychologické a sociálne faktory jeho učenia sa*; poznať teórie učenia sa, poznať, diagnostikovať a akceptovať individuálne učebné štýly v závislosti od psychických, fyzických a sociálnych podmienok; identifikovať
- *určiť sociokultúrny kontext vývoja žiaka* poznať, diagnostikovať a akceptovať sociokultúrne (resp. aj multikultúrne) prostredie žiaka, rodiny;

2. *kompetencie orientované na edukačný proces:*

- *ovládať obsah odboru vyučovaných predmetov,*
- *mať schopnosť plánovať a projektovať výučbu*, vedieť tvoriť a realizovať strednodobé a krátkodobé edukačné plány, projekty, edukačné situácie v kontexte so školským programom a individuálnymi potrebami žiakov,
- *mať schopnosť stanoviť ciele vyučovania orientované na žiaka* - poznať cieľové požiadavky vzdelávania a vymedziť ich v podobe učebných požiadaviek na žiaka;
- *mať schopnosť psychodidaktickej analýzy učiva* - poznať a vedieť uskutočniť didaktickú analýzu učiva, vybrať základné a rozvíjajúce učivo v kontexte s edukačnými cieľmi a vzdelávacími potrebami žiakov,
- *mať schopnosť výberu a realizácie vyučovacích foriem a metód* - poznať a efektívne používať metódy a formy podporujúce aktívne učenie sa žiaka,
- *mať schopnosť hodnotiť priebeh a výsledkov vyučovania a učenia sa žiaka* - poznať spôsoby hodnotenia, vedieť stanoviť kritériá a hodnotiť žiakov vzhľadom k ich individuálnym odlišnostiam.

Vytváranie podmienok edukácie

- *vytvárať pozitívnu klímu triedy* - vedieť efektívne komunikovať so žiakom i jeho najbližším prostredím a vytvárať prostredie podnecujúce jeho rozvoj (disciplína, riešenie konfliktov, facilitujúci vzťah, autorita),
- *vytvárať a využívať materiálne a technologické zázemie vyučovania* - tvoriť a využívať učebné pomôcky, média, IKT v edukačnom procese.

Ovplyvňovanie osobnostného rozvoja dieťaťa/žiaka

- *mať schopnosť ovplyvňovať personálny rozvoj žiaka* - poznať, aplikovať stratégie personálneho rozvoja dieťaťa/žiaka (sebapoňatia, sebadôvery, sebaregulácie), oceňovať personálne spôsobilosti dieťaťa/žiaka,
- *mať schopnosť rozvíjať sociálne zručnosti a postoje žiaka* - poznať, aplikovať stratégie sociálneho rozvoja dieťaťa/žiaka (empatia, prosociálne správanie), oceňovať sociálne spôsobilosti dieťaťa/žiaka,

- *mať schopnosť prevencie a nápravy sociálno-patologických javov a poruchy správania sa žiaka* - rozpoznať ich, spolupracovať s odborníkmi, oceňovať pozitívne vzory.

3. *kompetencie orientované na sebarozvoj učiteľa:*

- *mať schopnosť profesijného rastu a sebarozvoja* – reflektovať, diagnostikovať, hodnotiť vlastnú pedagogickú činnosť, plánovať si vlastný rast a vzdelávanie, mať všeobecný kultúrny a občiansky rozhľad (štát, Európa), poznať trendy vývoja spoločnosti a vzdelávania, byť metodologicky vybavený pre učiteľský výskum,
- *identifikovať sa s profesijnou rolou a školou* - stotožniť sa s rolou facilitátora, poznať ciele rozvoja školy, vystupovať ako reprezentant profesie, efektívne komunikovať so sociálnymi partnermi (Kasáčová, Kosová 2007)

Učiteľka by mala dobre poznať rozvojové možnosti detí/žiakov v triede, vedieť adekvátne aplikovať didaktiku (primeraná formulácia cieľov, obsahu, metód, foriem a prostriedkov) s cieľom rozvíjať spôsobilosti a kompetencie detí/žiakov vo výchovno-vzdelávacom procese.

1.2 Plánovanie v práci učiteľa

Dôležitú časť výchovno-vzdelávacieho procesu predstavuje *plánovanie (projektovanie).* Úlohou pedagóga je určiť špecifiká k čomu budú deti vychovávané, aké postupy budú zvolené, ako bude rozvíjať osobnosť. Potrebné je ujasniť si vzťahy medzi učiteľom a dieťaťom, ako aj podmienky edukácie (Gogová, Kročková, Pintes 2004).

Podľa Petláka (2004) rozlišujeme dlhodobú a krátkodobú prípravu:

- **dlhodobá príprava** - predstavuje prípravu na vyučovanie ešte pred začiatkom školského roku a na jeho začiatku. Zahŕňa štúdium pedagogicko-organizačných pokynov na príslušný školský rok, oboznámenie sa s hlavnými úlohami školy, tvorbu (úpravu) kurikulárnych dokumentov, teda v podobe tvorby či úprav školského vzdelávacieho programu (výchovného programu), učebného plánu, plánu výchovno-vzdelávacej činnosti a pod. *„Dlhodobá príprava má nesmierny význam a je vlastne organickou súčasťou prípravy učiteľa na vyučovanie“* (Petlák 2004, s. 191).
- **krátkodobá príprava** (bezprostredná príprava) - predstavuje prípravu na konkrétnu výchovno-vzdelávaciu jednotku (vyučovaciu hodinu, konkrétne formy dennej činnosti v materskej škole, režimové činnosti v školskom klube detí). Táto krátkodobá príprava je realizovaná študentmi práve počas vedenia pedagogickej stáže v školských zariadeniach, kedy spolupracujú pri navrhovaní edukačných činností pre deti.

Pedagogický zamestnanec, podľa Ferencovej (2015), by mal disponovať nasledovnými zručnosťami:

- zručnosť spracovania prípravy,
- zručnosť uskutočniť didaktickú analýzu konkrétnej témy učiva,
- zručnosť spracovať pojmovú mapu konkrétnej témy,
- zručnosť formulovať špecifické výchovno-vzdelávacie ciele,
- zručnosť formulovať konkrétne učebné úlohy vo vzťahu k spracovanej téme a špecifickým cieľom,
- zručnosť výberu vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov.

Študent sa počas stáže oboznamuje s výchovno-vzdelávacou činnosťou. Musí vedieť reagovať na rôzne situácie detí, s ktorými sa na stáži môže stretnúť, hoci to nepredpokladal a neplánoval.

Zo stáže si študent odnáša informácie o tvorbe prípravy na konkrétnu výchovno-vzdelávaciu činnosť v materskej škole (MŠ) a školskom klube detí (ŠKD) a pridržiava sa nasledovného postupu:

- ujasniť si tému ako súčasť tematického celku (mesačnej a týždennej témy);
- urobiť si konkrétnu predstavu o skupine, s ktorou budeme pracovať, pripomenúť si výsledky didaktickej diagnostiky triedy (ich doterajšie poznatky, čo sa učili predchádzajúce dni a týždne a pod.);
- vybrať vzdelávacie štandardy (výchovné štandardy v ŠKD, v MŠ aj výkonovú úroveň z adaptácie výkonových štandardov prislúchajúcu predpokladanej úrovni vedomostí a schopností detí v danej skupine);
- vybrať primeraný obsah, uskutočniť didaktickú analýzu učiva – pojmovú analýzu učiva, urobiť si pojmovú mapu;
- uskutočniť operačnú analýzu, výsledkom je formulovanie špecifických výchovno-vzdelávacích cieľov a učebných úloh zvoliť primerané a vhodné metódy, formy a prostriedky, ktoré poslúžia k efektívnemu napĺňania cieľov;
- zvážiť výchovné využitie učiva, prepojenie s inými vzdelávacími oblasťami.
- zabezpečiť materiálne podmienky;
- vypracovať plán – písomnú prípravu na konkrétnu výchovno-vzdelávaciu činnosť (Ferencová 2015).

Študent si má premyslieť približné časové rozdelenie edukačnej činnosti, teda koľko minút sa bude venovať danej fáze výchovno-vzdelávacieho procesu. Počas organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu ide o *„usmerňovanie a ovplyvňovanie detí pomocou adekvátnych výchovných metód, ktoré umožnia, aby došlo k utváraniu požadovaných kvalít“* (Gogová, Kročková, Pintes 2004, s. 105).

Po realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu je potrebné urobiť reflexiu, analýzu výsledkov výchovno-vzdelávacieho procesu ako aj vlastnej činnosti. Autorky Labašová a Porubčanová (2012) uvádzajú, že pedagogický zamestnanec má neustále prehodnocovať svoju prácu a sledovať najnovšie poznatky vo svojom odbore. Okrem sebareflexie (vnímania seba samého) by mal prevádzať sebahodnotenie (vytváranie obrazu o sebe), mal by mať primerané sebavedomie, sebaovládanie, sebatvorenie (sústavné tvorenie svojho bytia, korigovanie a inovovanie svojej stratégie) a sebareguláciu (ovládanie seba samého, plnenie vytýčených cieľov).

Súčasťou sebareflexie učiteľa a študentov učiteľských odborov počas pedagogickej stáže sú otázky o vlastnom pedagogickom pôsobení a činnosti detí. Mali by byť zamerané na edukačný proces, vlastnú pedagogickú činnosť a svoje pedagogické a didaktické kompetencie i smerom k deťom a ich činnosti. Je dobré klásť si otázky ako: *Ako som si chcel/chcela získať pozornosť detí? Vymedzil/a som primerané učebné ciele pre deti?* (Labašová, Porubčanová 2012). *Zvolil/a som vhodené metódy primerané k naplneniu stanovených cieľov? Komunikoval/a som s deťmi primerane ich veku a zároveň spisovne a bez zbytočných zdrobnenín?* a pod.

Študent počas pedagogickej stáže má vedieť, že dôležitou kompetenciou ako budúceho pedagóga je sebareflexia, ktorá má hodnotiť vlastnú pedagogickú činnosť, vhodnosť naplánovaných postupov a mieru dosiahnutia vytýčených výchovno-vzdelávacích cieľov.

Dôležitou a náročnou časťou procesu plánovania výchovno-vzdelávacej činnosti je operacionalizácia špecifických cieľov a ich správne formulovanie. Ciele výchovy a vzdelávania môžeme z hľadiska abstraktnosti/konkrétnosti usporiadať nasledovne (Turek 2014, s. 36):

1. **všeobecné ciele** – tie chápeme ako všeobecnú spoločenskú požiadavku na výchovu a vzdelávanie, ktoré odrážajú rôzne prístupy k obsahu výchovy a vzdelávania (napr. dieťa si osvojí elementárne kompetencie a pod.);

2**. čiastkové ciele** – inak aj rámcové, ktoré predstavujú istú konkretizáciu všeobecného cieľa na cieľ istého typu školy alebo na ciele výchovno-vzdelávacieho zamerania podľa miestnej materskej školy;

3. **špecifické ciele (konkrétne)** – majú jednoznačne pomenovať konkrétne dosiahnutie vedomostí, zručností, návykov, postojov, schopností, osvojenia kompetencií, do akej miery a za akých podmienok ich nadobúda a pod.

Na konkrétnu výchovno-vzdelávaciu jednotku (vzdelávaciu aktivitu v ŠMŠ, jednu z režimových činností v ŠKD) pedagogický zamestnanec formuluje špecifické (konkrétne) výchovno-vzdelávacie ciele. Nakoľko cieľ je definovaný ako ideálna predstava toho, čo chceme dosiahnuť, špecifické ciele formulujeme ako požiadavku na požadovaný výkon detí (výkon

dieťaťa treba opísať aktívnymi – činnostnými slovesami, tejto činnosti sa hovorí aj operacionalizácia = špecifický cieľ), kvality tohto výkonu, podmienok výkonu a normy výkonu.

Kladieme si nasledujúce otázky (Mager, 1975 In. Turek 2014):

- *Čo má dieťa vedieť (poznať, naučiť sa, osvojiť si)?* = výkon.
- *Čo to znamená vedieť (poznať, naučiť sa, osvojiť si)?* = kvalita.
- *Za akých podmienok (samostatne, s pomocou učiteľa, v spolupráci s ostatnými deťmi) to má dieťa vedieť (poznať, naučiť sa, osvojiť si)?* = podmienky výkonu.
- *Do akej miery to má dieťa vedieť (poznať, naučiť sa, osvojiť si)?* = norma výkonu.

Špecifické ciele nám majú napomôcť k tomu, aby sme mohli:

- spätne vyhodnotiť, či sa nám ich podarilo splniť alebo nie,
- merať, t.j. do akej miery boli respektíve neboli splnené,
- mať predstavu, čo chceme od účastníka vzdelávania na konci výchovno-vzdelávacej činnosti,
- poznať zámer a vedieť, k čomu má výchovno-vzdelávacia činnosť smerovať,
- ujasniť, čo je prioritou a čo je vedľajšie.

Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že špecifický cieľ má byť formulovaný tak, aby bol konkrétny, merateľný, kontrolovateľný a aby presne vyjadroval očakávanú kvalitu výkonu vedomostí a schopností detí. Špecifický (konkrétny) cieľ by mal jednoznačne definovať stav, ktorý sa má dosiahnuť. Podľa psychických procesov učiacich sa detí sa rozdeľujú na:

- *kognitívne (poznávacie)* – zahŕňajú oblasť vedomostí, intelektuálnych zručností, poznávacích schopností (vnímanie, pamäť, myslenie a aj tvorivosť). Pretože prevažujú pri vzdelávaní, nazývajú sa tiež ciele vzdelávacie.
- *sociálno-citové* – zahŕňajú oblasť citovú, oblasť postojov, hodnotovej orientácie a sociálno-komunikatívnych zručností. Ich dosahovanie je hlavným zámerom výchovy (chápanej v užšom slova zmysle), preto sa nazývajú tiež ciele výchovné.
- *senzomotorické* – zahŕňajú oblasť motorických zručností a návykov za účasti psychických procesov (napr. rozvoj pohybových schopností, zručností atď.). Pretože dominujú najmä v praktických činnostiach, nazývajú sa tiež ciele výcvikové (Turek 2014, s. 49; upravené podľa ŠVP 2016).

Cieľ výchovy jednotlivcov s inakosťou berie do úvahy rozvoj ich osobnosti s ohľadom na ich optimálne možnosti, ktoré sú dané stupňom mentálnej zaostalosti a výsledkom celého výchovno-vzdelávacieho procesu má byť čo možno najvyšší stupeň socializácie jednotlivcov, čo možno najširšie a najúspešnejšie pracovné a spoločenské uplatnenie (Bajo, Vašek 1994).

Podporu dieťaťu môžeme rozdeliť nasledovne:

- **občasná podpora -** podpora krátkodobá, prechodná,
- **obmedzená podpora -** časovo obmedzená podpora,
- **rozsiahla podpora** - priebežná, časovo neobmedzená podpora, aspoň v jednom prostredí, kde sa jednotlivec pohybuje (napr. škola),
- **úplná podpora - celoživotná**, vo všetkých typoch prostredia, kde sa jednotlivec pohybuje (Hájková, Strnádová 2010).

Celý výchovno-vzdelávací proces ovplyvňujú odlišnosti dieťaťa s postihnutím. Medzi najčastejšie patrí pomalší vývin motoriky oproti normálu, trvalá neobratnosť, prítomnosť viacnásobných postihnutí.

Činnosť študentov na pedagogickej stáži je možné rozdeliť do niekoľkých kategórií:

1. ***Pozorovacia činnosť***, ktorá prebieha v čase, keď študent nie je zapojený do priamej učebnej činnosti. Pozorovanie je vždy zamerané na konkrétny cieľ a vyplývajú z neho konkrétne úlohy.
2. ***Asistenčné činnosti*** sa týkajú študentov, ktorí momentálne neriadia priamu učebnú činnosť. Vykonávajú ich podľa potreby, plánovane alebo situačne.
3. ***Reflexívne činnosti***, ktoré študenti môžu vykonávať počas „rozborov“ s mentorom stáže, kedy spoločne analyzujú proces študentovej aktivity.

1.3 Pozorovanie študenta počas stáže v špeciálnej materskej škole

Úlohou študenta na pedagogickej stáži okrem nadobúdania odborných kompetencií učiteľa patrí aj pozorovanie. Sleduje spôsob realizácie procesu výchovy a vzdelávania, využitie organizačných foriem, vyučovacích metód a materiálnych didaktických prostriedkov počas denných činností. Pozornosť zameriava na komunikáciu medzi učiteľom a deťmi. Na základe teoretických poznatkov študent pozoruje pedagogický výstup učiteľa, analyzuje výchovno-vzdelávací proces a v závere svojho pozorovania môže zaznamenať svoj vlastný názor. Všíma si učiteľa, jeho komunikatívnosť, objektívnosť, náročnosť, rešpektovanie požiadaviek detí a osobnostných možností, neverbálnu komunikáciu, učiteľove reakcie na nepredvídané situácie, učiteľov temperament, charakter rečového prejavu atď.

Študent pozoruje správanie sa detí a robí si zápis, sleduje ho *priebežne (študent si kladie otázky typu: Uvedomuje si dieťa a osvojuje pravidlá a normy? Dodržiava tieto pravidlá a normy triedy? Hrá sa dieťa samo? Stráni sa kolektívu? a pod.)* Pozoruje aj učebné prostredie, v ktorom prebieha výchovno-vzdelávací proces. Všíma si prostredie a vybavenie triedy, ktoré ovplyvňuje iniciatívnosť a psychohygienu detí. V neposlednom rade sa študent oboznamuje s pedagogickou dokumentáciou materskej školy (Príloha A, Príloha B).

Pozorovanie učebného prostredia:

- pozorujte učebné prostredie, v ktorom prebieha učenie sa detí a svoju pozornosť sústreďuje,
- na vybavenie zariadenia a posudzuje jeho kvalitu z hľadiska podnetnosti a psychohygieny detí,
- pozoruje sociálne prostredie a rolu učiteľa pri jeho tvorbe, zhodnotí odpozorovanú skutočnosť,
- komunikuje s mentorom svoje postrehy.

Pozorovanie úrovne rozvoja dieťaťa:

- študent si vyberie jedno dieťa, ktoré môže počas pedagogickej stáže pozorovať,
- ohľad berie na vek pozorovaného dieťaťa a zameriava sa na sociálnu oblasť, osobnosť a samostatnosť, motorický vývin, komunikáciu dieťaťa a iné postrehy,
- pozoruje prejavy správania a porovnáva svoje zistenia s teoretickými poznatkami,
- študent diskutujte s mentorom o možných príčinách odchýlky od normy, analyzuje faktory, ktoré vymedzujú jeho vývin.

Pozorovanie činností učiteľky:

- pozoruje činnosť učiteľky počas dňa a robí si záznam pozorovanej situácie, pričom si všíma použitý slovník, formy a metódy využívané počas aktivity,
- diskutuje s mentorom, či zistenia z pozorovania zaznamenal správne, opiera sa o odporúčania mentora,
- diskutuje s mentorom o možných príčinách nesprávnej identifikácie jednotlivých druhov činností.

1.4 Zámer pedagogickej stáže

Zámerom pedagogickej stáže je získať praktické skúsenosti s organizáciou a fungovaním školy alebo školského zariadenia, utvárať a kultivovať nasledovné osobnostné, edukačné a sebareflexívne zručnosti budúcich učiteľov v bežnej a špeciálnej materskej škole, či vychovávateľov v školskom klube detí so špecifickými výchovno-vzdelávacími poruchami:

- uplatniť a prepojiť vedomosti z rôznych teórií, didaktík, metodík, edukačných programov na premyslené a edukačne hodnotné ovplyvňovanie detí v materskej škole a školskom klube detí;
- kultivovať vlastné pedagogické myslenie pri utváraní komplexu ideí, postojov, očakávaní a prianí, ktoré vytvárajú kognitívnu základňu pre jednanie a správanie sa učiteľky materskej školy, vychovávateľky v školskom klube detí pre vnímanie a realizáciu edukačných procesov;

- rozvíjať sa v oblasti osobnostných predpokladov (vlastností a znakov) učiteľky materskej školy a vychovávateľky v školskom klube detí (úprimnosť, akceptácia, empatia, citlivosť, autentickosť, ústretovosť a láska k deťom, invencia, zodpovednosť, trpezlivosť, aktivita, tvorivosť, sebaovládanie a ďalšie);
- orientovať sa v záväzných pedagogických dokumentoch, pochopiť ich význam v rámci projektovania (plánovania) edukácie;
- premyslene a efektívne plánovať, realizovať a hodnotiť edukačné procesy (situácie učenia a učenia sa detí);
- analyzovať, zdôvodňovať a hodnotiť vlastné praktické skúsenosti vo vzťahu k poznatkom a vedomostiam, ktoré študent nadobudol v teoretickej príprave na vysokej škole.

Pedagogickou stážou študent nadobúda praktické zručnosti, aplikuje a prepája teoretické vedomosti s praktickou realizáciou počas stáže. Pri utváraní cieľov sa učiteľ ako aj študent pridržiava taxonómií, ktoré ho usmerňujú pri formulovaní cieľov a úrovne osvojovania učiva.

2 Taxonómia výchovno-vzdelávacích cieľov

Tvorba cieľov vo výchovno-vzdelávacom procese je zameraná na činnosť dieťaťa/žiaka, ktorej výsledkom má byť konečný produkt, merateľný a hodnotiteľný. Vhodne zvolenými metódami dosiahneme výsledok produktu.

2.1 Kognitívna oblasť a tvorba taxonómií

Taxonómia výchovno-vzdelávacích cieľov v kognitívnej oblasti, ktorú vypracoval B. S. Bloom (et. al. 1956, In. Turek, 2014, s. 53), delí oblasť poznávacích procesov do šiestich úrovní **od najnižšej po najvyššiu**.

1) **Znalosť**, vedomosť alebo schopnosť na získanie informácií. Na tejto úrovni si dieťa **vybaví alebo znovu spozná** konkrétne poznatky, postupy, zásady, pravidlá, všeobecné i abstraktné poznatky. Ide o **pamäťové reprodukovanie** uvedených prvkov učiva.
   Aktívne slovesá typické pre túto úroveň sú: *definovať, napísať, poznať, spoznať, opakovať, zopakovať, reprodukovať, rozoznať, označiť, pomenovať, (doplniť, opísať, priradiť, vybrať, určiť – tieto aktívne slovesá sa môžu použiť aj na vyjadrenie výkonu dieťaťa na iných úrovniach učenia)* atď.
2) **Porozumenie**, pochopenie alebo interpretácia informácií rôznym spôsobom. Dieťa je schopné porozumieť význam obsahu informácie predloženého mu v slovnej, obrazovej alebo symbolickej podobe. Obsah musí spracovať do takej podoby, ktorá je pre neho zmysluplná. Do tejto kategórie patrí napr. **vysvetlenie obsahu rozprávky (básne) vlastnými slovami, odlíšenie podstatného od nepodstatného atď.**
   Typické aktívne slovesá používané na vyjadrenie výkonu dieťaťa na tejto úrovni sú: *inak povedať, ilustrovať, vysvetliť, vyznačiť, vyjadriť vlastnými slovami, vyjadriť inou formou, rozlíšiť, uviesť príklad, (skontrolovať, nakresliť, načrtnúť, opraviť, určiť – tieto aktívne slovesá sa môžu použiť aj na vyjadrenie výkonu dieťaťa na iných úrovniach učenia),* atď.
3) **Aplikácia**, aplikovanie, uplatňovanie alebo využívanie vedomostí v zmenených podmienkach, v rôznych situáciách, hrách
   Zmysluplné použitie abstrakcií a zovšeobecnení (teórií, zákonov, princípov, vzťahov, metód, postupov, pojmov, pravidiel) v konkrétnych situáciách.
   Aktívne slovesá: *aplikovať, predviesť, zobraziť, vyriešiť, používať, vykonávať, uskutočňovať, dokázať, dramatizovať, použiť, nakresliť, preukázať, riešiť, vypočítať, vyhľadať, (navrhnúť, plánovať, usporiadať– tieto aktívne slovesá sa môžu použiť aj na vyjadrenie výkonu dieťaťa na iných úrovniach učenia)* atď.

4) **Analýza** (analyzovanie alebo poukázanie na vzťahy medzi jednotlivými javmi, poznatkami, skúsenosťami), schopnosť rozčleniť celok na časti pri rozpoznaní a pochopení ich vnútornej hierarchie, ich vzájomných vzťahov, zákonitostí

   Rozbor komplexnej informácie (systému, procesu) na prvky a časti; určenie hierarchie prvkov, princípov, ich organizácie; určenie vzťahov a interakcie medzi prvkami.

   Aktívne slovesá: *rozlíšiť, porovnať, dať do protikladu, rozčleniť, určiť príčiny, dôsledky, (rozhodnúť, urobiť rozbor, klasifikovať, dedukovať, zatriediť – tieto aktívne slovesá sa môžu použiť aj na vyjadrenie výkonu dieťaťa na iných úrovniach učenia*), atď.

5) **Syntéza**, alebo spojenie vedomostí a riešenia problému. **Zloženie prvkov a častí do nového celku**, ktorým môže byť plán, postup riešenia; vytvorenie všeobecného pojmu. (formulácia cieľa – vytvoriť, navrhnúť, vyvodiť závery, kategorizovať).

   Aktívne slovesá: *usporiadať, zhromaždiť, kombinovať, prispôsobiť, „napísať list“, navrhnúť, organizovať, zhrnúť, vyvodiť závery, vytvoriť, skonštruovať*, reorganizovať atď.

6) **Hodnotiace posúdenie**, alebo robenie rozhodnutí na základe konkrétnych skúseností, ide o kvantitatívne a kvalitatívne posúdenie hodnoty materiálu či metód na dané účely podľa vlastných resp. daných kritérií.

   Na tejto úrovni by malo dieťa **posúdiť, či konanie, vzťahy, výtvory/produkty a pod. zodpovedajú dohodnutým pravidlám, pokynom.** Toto posúdenie môže byť kvantitatívne i kvalitatívne.

   Aktívne slovesá: *argumentovať, obhájiť, rozhodnúť, oponovať, porovnať, posúdiť, preveriť, zdôvodniť, zhodnotiť, uviesť výhody a nevýhody* atď.

U detí a žiakov s mentálnym postihnutím a ďalšími pervazívnymi poruchami je obmedzená až nedostatočná schopnosť analyzovať a syntetizovať jednotlivé postupy, riešenia problémových situácií (Bendová, Zikl, 2011), (Valenta, Müller 2003), (Jakabčic, Požár, 1996).

Revidovaná Bloomova taxonómia cieľov, ktorú upravili Andersonová a Krathwohl (2001). Zmena nastala v posledných dvoch stupňoch poznávacích procesov (In. Turek, 2014, s. 54):

1) **Zapamätanie**
   - **znovuspoznanie,** napr. spoznať na obrázku rozprávkovú postavu,
   - **vybavenie z pamäte,** napr. povedať hlavné mesto SR.
2) **Porozumenie**
   - **interpretovanie,** napr. povedať vlastnými slovami obsah vypočutej rozprávky.
   - **uvádzanie príkladov,** napr. uviesť príklad využitia vody.
   - **zhrnutie,** napr. stručne porozprávať, s čím sa hralo dieťa v konkrétny deň.
   - **usudzovanie,** napr. povedať, čo patrí medzi ovocie.
   - **porovnávanie,** napr. porovnať počasie na jar a v zime.

- **vysvetľovanie,** napr. vysvetliť, prečo nemôže vlak jazdiť po ceste.

3) **Aplikácia**
   - **realizácia,** napr. roztriediť geometrické tvary podľa farby a veľkosti,
   - **uplatnenie,** napr. uplatniť pri hre na domácnosť, poznatky o potravinách.
4) **Analýza**
   - **rozlišovanie,** napr. určiť, ktoré zvieratá sú pokryté perí, ktoré srsťou.
   - **organizovanie,** napr. na základe opisu uviesť argumenty za a proti.
   - **prisudzovanie,** napr. na základe vypočutia rozprávky určiť kladné a záporné postavy.
5) **Hodnotenie**
   - **kontrola,** napr. určiť, či semiačko vyklíči aj vtedy, ak sa nepolieva.
   - **kritika,** napr. rozhodnúť, prečo je jedno riešenie správne a iné nesprávne.
6) **Tvorivosť**
   - **generovanie**, napr. navrhnúť možné riešenia problému.
   - **plánovanie,** napr. navrhnúť postup riešenia úlohy.
   - **produkovanie,** napr. nakresliť dom svojich snov.

Taxonómia vzdelávacích cieľov podľa B. Niemierka

Taxonómia vzdelávacích cieľov podľa B. Niemierka **(**1979, In. Turek, 2014, s. 55-56) rozoznáva 4 úrovne vzdelávacích cieľov:

1) **Zapamätanie informácií (poznatkov)**
2) **Porozumenie informácií (poznatkov)**
3) **Aplikácia informácií (použitie poznatkov) v typických situáciách –** riešenie typicky školských úloh – špecifický transfer.
4) **Aplikácia informácií (použitie poznatkov) v problémových situáciách –** nešpecifický transfer.

2.2 Sociálno-citová oblasť a tvorba taxonómií

Taxonómia cieľov D. B. Krathwohla et al. v sociálno-citovej oblasti (In. Turek, 2014, s. 56-57,) je zameraná na výchovné ciele. Rozlišuje sa v nej päť formálnych kategórií, ktoré sa členia do podkategórií (Krathwohl, Bloom, Masia, 1969, In. Turek, 2014, s. 56-58):

1) **Prijímanie** – vnímavosť, citlivosť, pozornosť dieťaťa na určité podnety.
   - ***Uvedomovanie si podnetu*** – uvedomenosť je takmer kognitívne správanie, avšak v zmysle zobrať do úvahy situáciu, jav, objekt alebo stav bez spoznania objektívnych charakteristík objektu, čím sa líši od znalostí. Dieťa si uvedomuje, všíma objekt, stav, jav a pod.

- ***Ochota prijímať podnet*** – aspoň na minimálnej úrovni tolerovať podnet bez úsilia aktívne sa mu vyhnúť (pozorné počúvanie). Dieťa sa dobrovoľne zúčastní na činnosti.
- ***Usmernená výberová pozornosť*** – upriamenie pozornosti aj napriek rušivým vplyvom (počúvanie hudby s vplyvom na náladu, pri predstavovaní detí v triede, dieťa pozorne počúva a pamätá si mená predstavovaných osôb.

2) **Reagovanie** – zainteresovanosť, aj hľadanie určitých podnetov, tzv. aktívna pozornosť: dieťa si už nielen všíma a pasívne prijíma podnety, ale aj reaguje, niečo robí s objektom, javom. Predstavuje tri úrovne od privolenia až po citové uspokojenie v odpovedi.
   - ***Súhlas na reagovanie*** – dieťa sa podrobuje pravidlám činnosti.
   - ***Ochota reagovať*** – dieťa sa dobrovoľne zúčastní na činnosti.
   - ***Uspokojenie z reagovania*** – dieťa získa zadosťučinenie z činnosti.
3) **Oceňovanie hodnoty -** vytvorenie kladného postoja, vyvolanie záujmu, pociťovanie záväzku. Dieťa získa presvedčenie, že činnosť má význam, je dôležitá, dochádza u neho k vnútornej motivácii k činnosti. Táto úroveň má tiež tri roviny.
   - ***Akceptovanie hodnoty*** – dieťa získa pocit spolupatričnosti ku skupine, ktorá rieši nejaký problém.
   - ***Preferovanie hodnoty*** – dieťa dáva prednosť určitej činnosti, vyhľadáva ju.
   - ***Presvedčenie o hodnote*** – dieťa sa snaží presvedčiť iných, aby sa podujali na určitú činnosť.
4) **Integrovanie hodnoty -** na tejto úrovni ide o začiatok vytvárania osobného hodnotového systému myšlienkovým spracovaním a uvedomením si zovšeobecnených a dominantných hodnôt.
   - ***Konceptualizácia hodnoty*** – abstrakcia, zovšeobecnenie hodnoty, formovanie zodpovednosti za činnosť.
   - ***Integrovanie hodnôt do systému*** – uvedenie novej hodnoty do systému osobnostných hodnôt.
5) **Začlenenie hodnoty do charakterovej štruktúry osobnosti -** hodnotový systém sa pevne včleňuje do charakteru dieťaťa, dieťa koná na základe presvedčenia, jeho slová sú v súlade s činmi, nová hodnota sa stáva súčasťou jeho svetonázoru, filozofie života.
   - ***Generalizovaná zameranosť*** – prevláda tendencia konať určitým spôsobom.
   - ***Charakterová vyhranenosť***– je vrchol procesu interiorizácie, predstavuje najširší pohľad, životnú filozofiu, svetonázor, systém hodnôt, ktoré sú tak konzistentné, že charakterizujú jednotlivca temer úplne.

2.3 Senzomotorická oblasť a tvorba taxonómií

Hlavné kategórie Simpsonovej taxonómie senzomotorických cieľov (Gronlund, 1981, In. Turek, 2014, s. 59-60):

1) **Vnímanie činnosti, zmyslová činnosť** – použitie zmyslových orgánov na získanie alebo vybavenie z pamäti predstavy o budúcej motorickej činnosti a na posúdenie potreby, správnosti činnosti.
2) **Pripravenosť na činnosť** – psychická, fyzická a emocionálna (ochota, motivácia) pripravenosť vykonať určitú činnosť.
3) **Napodobňovanie činnosti, riadená činnosť** – ide o začiatočné štádium pri učení sa komplexným zručnostiam. Zahŕňa imitáciu (opakovanie úkonov demonštrovaných učiteľom) a pokus a omyl (viacnásobné vykonávanie určitého úkonu za účelom nájdenia a osvojenia si správneho spôsobu jeho realizácie). Správnosť výkonu činnosti posudzuje učiteľ alebo aj dieťa podľa konkrétnych kritérií.
4) **Mechanická činnosť, zručnosť** – činnosť je vykonávaná spoľahlivo, bezpečne, presne, zručne. Na tejto úrovni sa utvára zručnosť v činnosti. Ide však o menej komplexné, menej zložité činnosti ako vo vyšších kategóriách Simpsonovej taxonómie.
5) **Komplexná automatická činnosť** – komplexná, zložitá činnosť vyžadujúca vysoko koordinované motorické aktivity je vykonávaná rýchlo, bezchybne, presne, ľahko, bez váhania, automaticky.
6) **Prispôsobovanie, adaptácia činnosti** – dieťa dokáže meniť, modifikovať, prispôsobovať činnosť zmeneným podmienkam alebo v problémovej situácii.
7) **Tvorivá činnosť** – vytvorenie nových spôsobov motorickej činnosti, použitie osvojených spôsobov činnosti v nových, neznámych, problémových situáciách.

Študent sa počas stáže oboznamuje s tvorbou cieľov, pričom vychádza z vyššie spomínaných taxonómií.

V nasledujúcej časti metodickej príručky predkladáme ukážky z podaktivít, ktoré môžu byť realizované v materskej škole a školskom klube detí, ktoré navštevujú aj deti so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami.

Aby sme vedeli, aké má dieťa/žiak potreby je dôležité spraviť si diagnostiku. V nej zisťujeme a hodnotíme stav rozvoja dieťaťa/žiaka vzhľadom na stanovené normy (požiadavky a ciele školy, prípadne učiteľa; rozvíjanie nadobúdaných kompetencií, spôsobilostí, zručností, motoriku, či obratnosť dieťaťa) počas výchovno-vzdelávacieho procesu v materskej škole a školskom klube.

3 Aktivity pre materskú školu a pre školský klub detí pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

3.1 Materská škola - aktivity

Názov č. 1 **Vzorkovníček z prírodnín**

Vzdelávacia oblasť: Umenie a kultúra - výtvarná výchova

Podoblasť: Synestézia (medzizmyslové vnímanie).

Obsahový štandard: Učiteľka umožňuje deťom aktivity zamerané na snímanie rozmanitých povrchov technikou frotáže (budovanie vzorkovníčka, alebo tvarovej kompozície z frotážovaných povrchov).

Výkonový štandard: Reaguje výtvarnými prostriedkami na zmyslové podnety.

Výkonová úroveň z adaptácie výkonových štandardov:

U2 Reaguje výtvarnými prostriedkami na zmyslové podnety.

U1 Sníma technikou frotáže rôzne povrchy.

Veková kategória: 2-6 ročné deti

Výchovno-vzdelávací cieľ

Kognitívna oblasť: Snímať rôzne povrchy jesenných prírodnín technikou frotáže a vytvoriť si vzorkovník.

Sociálno-citová oblasť: Vytvárať si vzťah s prírodou.

Senzomotorická oblasť: Regulovať tlak ruky pri frotážovaní prírodnín a sedieť vzpriamene.

Metódy: Slovné – rozhovor, názornosti, aktívneho počúvania, zážitkové, explorácie/vysvetľovania, praktické, haptická.

Zásady: Primeranosti, názornosti, postupnosti.

Formy práce: Individuálna, skupinová.

Pomôcky: prírodné reálie – listy zo stromov, kôra stromu, vetvičky ihličia, šišky jedle a borovice (z nej len lupienky), mastný pastel, kancelársky papier.

Metodický postup

Motivačná časť:

Sedím s deťmi v kruhu a dávam im možnosť dotykom spoznávať prírodniny, ktoré budú frotážovať. *Vysvetlím deťom čo je frotáž: je to technika kopírovania - prenášania reliéfnej (vystupujúcej) štruktúry na papier.*

Deti môžu rozoznávať prírodniny hmatom so zavretými očami. Deti si postupne berú do rúk prírodniny a po jednom sa pýtam:

Popíšte mi aký je list, ktorý držíte v ruke? Je hladký, drsný?

Vrúbky, ktoré cítite na liste sú žilky, teda je to žilnatina, ktorou list prijíma živiny (vodu, svetlo, teplo).

Keď máte v ruke kameň, aký je – studený, teplý, hladký?

Aká je kôra stromu? Drsná, hrubá, ľahko sa láme?

Aké je ihličie jedle a borovice? Pichá, je jemné, hrubé, má dlhé alebo krátke ihličie?

Aká je šiška jedle a borovice? Jedľa má podlhovastú šišku, je pichľavá, alebo jemná, má šupinky, sú tvrdé alebo jemné, dajú sa olamovať?

Upozorním ich na časť listu, ktorú budú frotážovať. Staršie deti vedia, mladším názorne ukážem.

Rozcvičenie prstov:

Palec cvičí hop, hop, hop (kmitanie palcom)

a malíček skok, skok, skok. (kmitanie malíčkom)

Ukazovák sem i tam, (ukazovákom doľava a doprava)

všetky prsty cvičiť mám. (kmitanie všetkými prstíkmi)

Presunieme sa k stolom, kde si deti vyberú mastný pastel, podľa toho, ktoré farby sa im páčia.

Hlavná časť

Deti sa presunú k pracovným stolom, kde sú položené listy, kôra stromu, ihličie, šišky jedle a borovice spolu s jej lupienkami (šupinkami), kameň a všetci si vezmú jednu reáliu z prírodnín, ktorú si položia na papier a prekryjú ho druhým kancelárskym papierom.

Vašou úlohou bude frotážovať, kopírovať povrch reálií, prírodnín. Na jeden papier môžete frotážovať aj viackrát jednu prírodninu. Na záver si vytvoríme vzorkovník, ktorý vytvoríme zlepením jednotlivých papierov a zavesíme na nástenku.

Pri výbere listu, upozorním, aby hmatom zistili, ktorú stranu ofrotážujú, hlavne mladším deťom 2-4 ročným budem nápomocná. Ak to nevedia pomôžem im, poviem, aby si ho otočili žilnatinou nahor a prekryjú ho druhým papierom. Keď si vyberú kôru stromu, dôraz kladiem na to, aby deti netlačili silno na papier, inak sa im pretrhne. Pri výbere kameňa frotážujú jeho povrch, no kamene sú rôzne, tie hladké nemajú hlbokú štruktúru, preto deti budem pobádať, aby vzali aj kameň s ryhami. Frotážujú ihličie, s ktorým nemajú problém, pri šiške jedle tiež dbám, aby netlačili silno na papier. Šišku borovice frotážujú len jej lupienok (šupinku), pretože tá by sa skôr hodila na odtláčanie (zistila som to pri realizácii aktivity).

Dbám na to, aby deti nevyvíjali silný tlak na papier, pretože by sa im mohol pretrhnúť. Deti usilovne pracujú a pokiaľ potrebujú pomoc, individuálne k nim prichádzam. Pri práci dbám nato, aby deti sedeli správne, nehrbili sa a nenakláňali sa príliš nad svoju prácu. Po dokončení deti odložia mastný pastel do krabičiek na stole.

(Šišku borovice som radšej rozdelila na lupienky, pretože táto guľatejšia šiška by sa lepšie odtláčala do hliny, alebo modulitu. Ťažšie sa frotážovala aj šiška jedle, ale deti to zvládli).

Fixačná časť:

V tejto časti budú tvoriť vzorkovník s ofrotážovanými prírodninami, ktorý si deti pripnú na nástenku. Podľa toho koľko prírodnín ofrotážujú, zlepia jednotlivé výsledky prác na papieri lepiacou páskou zo zadnej strany, čím sa vytvorí tzv. leporelo, ktoré je možné zložiť do 1 A4 – vzorkovník.

Hodnotenie:

Opýtam sa detí o čom sme sa dnes rozprávali, aké prírodniny si zapamätali, ktoré frotážovali a z akých prírodnín si spravili vzorkovník. Tiež sa spýtam, či mali nejaký problém pri frotážovaní povrchu nejakej prírodniny, ak áno, ktorej.

Deti pochválim za šikovnosť a aktivitu. Odmenou im bude nástenka, na ktorú si samé pripnú svoj vzorkovník, na ktorý napíšu meno, mladším pomôžem napísať meno.

Názov č. 2 **Orientácia v priestore**

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť.

Podoblasť: Orientácia v okolí.

Obsahový štandard: Učiteľka vedie deti k opisu interiéru a exteriéru známych budov pričom sa zameriava na orientáciu v opisovaných budovách.

Výkonový štandard: Opisuje interiér a exteriér materskej školy alebo inej známej budovy.

Výkonová úroveň z adaptácie výkonových štandardov

U4 Opisuje interiér a exteriér materskej školy alebo inej známej budovy.

U3 Vie opísať exteriér a interiér doma a v materskej škole a orientuje sa v ňom.

U2 Pomenuje jednotlivé priestory interiéru a exteriéru.

U1 Rozlišuje exteriér a interiér doma a v materskej škole.

Veková kategória: 2-6 ročné deti

Výchovno-vzdelávací cieľ

Kognitívna oblasť: Opísať interiér a exteriér materskej školy a polohu predmetov.

Sociálno-citová oblasť: Nadväzovať rečový kontakt s učiteľkou.

Senzomotorická oblasť: Opísať polohu predmetov, podľa toho kde sa nachádzajú (hore, dolu, na, pod, za...).

Metódy: Slovné – monologické, názorné, zážitkové.

Zásady: Primeranosti, názornosti, postupnosti.

Formy práce: Individuálna, skupinová.

Metodický postup

Hlavná časť

Deti si posadajú do kruhu na koberec a pripomínam im príbeh o Mimi a Líze, ktorý sme si prečítali predchádzajúci deň. *Mimi opisuje, čo všetko sa nachádza okolo nej, opisuje aké sú domy a pod. Napriek hendikepu, ktorý má, je nevidiaca, sa vie orientovať pomocou iných zmyslov, ktoré má oveľa lepšie rozvinuté ako ostatné deti.*

Deti nabádam k tomu, aby sa poobzerali po triede a zorientovali sa v nej, uvedomili si, kde sa čo nachádza. Očakávam odpovede na otázky. Opisujú, kde sa aký predmet nachádza. Musia presne určiť miesto, kde je hnedý macko – na polici v strede, kde sú bábiky - v kočiari, kde sú knihy – na polici, čo je nad ich hlavami - na strope je svetlo.

Obmena: Deti rozdelím do dvojíc staršie a mladšie a spolu budú nosiť predmety, ktoré im zadám na základe pokynov: dones mi na stôl bábiku z kočiara, prines mi knihu z police, z pravej strany, z rohu miestnosti mi dones dve kocky a pod.

Fixačná časť: V pracovnom liste staršie deti 4-6 ročné priraďujú, zakresľujú predmety na police podľa mojich pokynov (Pracovný list 1).

Zakrúžkuj hračku, ktorá je na hornej polici medzi loptou a kockami.

Dokresli macka medzi raketu a loď.

Zakrúžkuj auto vpravo dole.

Pracovný list 1 Orientácia na ploche

Zdroj: https://sk.pinterest.com/pin/literacidad--137078382399019886/

Mladším deťom, 2-3 ročným, rozdám pracovný list s obrázkom na vymaľovanie a podľa pokynov budú maľovať obrázky v pracovnom liste (Pracovný list 2).

Vymaľuj slniečko vpravo hore, nad stromom, vymaľuj strom vpravo, vedľa domu, vymaľuj kvety vľavo dolu, vedľa domu, vymaľuj komín na streche domu, vymaľuj oblak vľavo hore, nad kvetmi, vymaľuj dvere v strede domu, vymaľuj okno vpravo hore, vymaľuj okno v streche, vymaľuj okno vľavo nad dverami.

Pracovný list 2 Orientácia na ploche

Hodnotenie:

Otázkami zisťujem, ktorá aktivita sa im páčila, s čím mali problém, či sa vedeli rýchlo zorientovať v triede a pod. Tiež sa ich opýtam na príbeh, či si pamätajú, čo vníma Mimi rukami a ušami, musia vymenovať aspoň tri veci. Ako sa im páčila aktivita v pracovnom liste.

Pochválim ich za sústredenosť a šikovnosť. Deti postupne odchádzajú domov, tak sa s nimi lúčim pozdravom a prajeme si ešte pekný zvyšok dňa.

Názov č. 3 **Hra s kockou**

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť.

Podoblasť: Dopravná výchova.

Obsahový štandard: Učiteľka sa s deťmi rozpráva aj o spôsobe používania dopravných prostriedkov.

Výkonový štandard: Pozná rôzne druhy dopravných prostriedkov.

Výkonová úroveň z adaptácie výkonových štandardov

U4 Pozná rôzne druhy dopravných prostriedkov.

U3 Pozná rôzne špeciálne dopravné prostriedky (dopravné prostriedky polície, hasičov, záchranárov) a zriedkavé dopravné prostriedky (ponorka, vzducholoď, metro, električka a pod.).

U1 Rozlišuje dopravné prostriedky: auto, lietadlo, loď, vlak.

Veková kategória: 2-6 ročné deti

Výchovno-vzdelávací cieľ

Kognitívna oblasť: Určiť dopravné prostriedky a ich zvuky.

Sociálno-citová oblasť: Vzájomná spolupráca a akceptácia detí pri hre.

Senzomotorická oblasť: Zorientovať sa na ploche s dopravnými prostriedkami a postaviť sa na obrázok, ktorý padol na kocke.

Metódy: Slovné – monologické, zážitkové, aktivizujúce.

Zásady: Postupnosti, primeranosti.

Formy práce: Individuálne, skupinové.

Pomôcky: papierová kocka oblepená obrázkami dopravných prostriedkov, baliaci papier s nalepenými obrázkami dopravných prostriedkov.

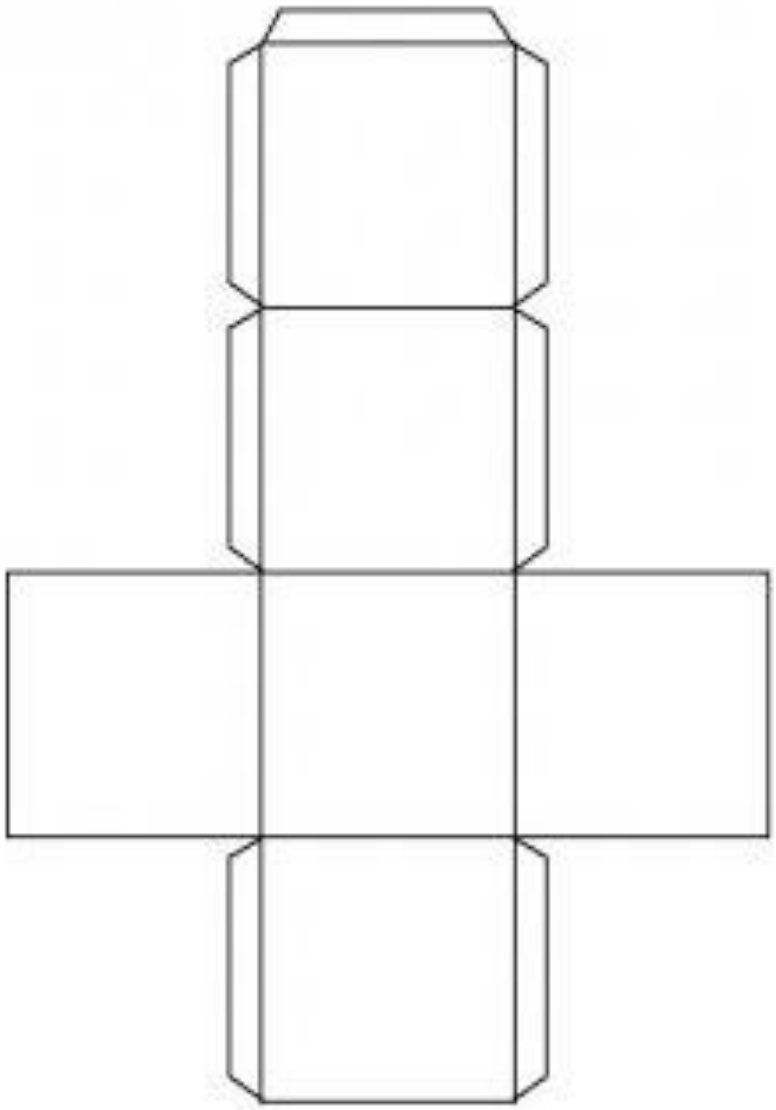
Metodický postup

Zahráme si hru s kockou, ktorá bude oblepená na stranách obrázkami dopravných prostriedkov (Pracovný list 3-1, 3-2). Na koberec si pripravíme veľký baliaci papier rozmer 2 m x 3 m, na ktorom budú nalepené tie isté dopravné prostriedky ako na kocke. Úlohou detí bude hodiť kocku a postaviť sa na ten dopravný prostriedok, ktorý sa im zobrazil po hode kockou, súčasne dieťa musí vydať zvuk daného dopravného prostriedku. Deti hádžu kockou postupne, aby sa vystriedali všetky. Raz hádžu staršie deti a raz mladšie, striedajú sa.

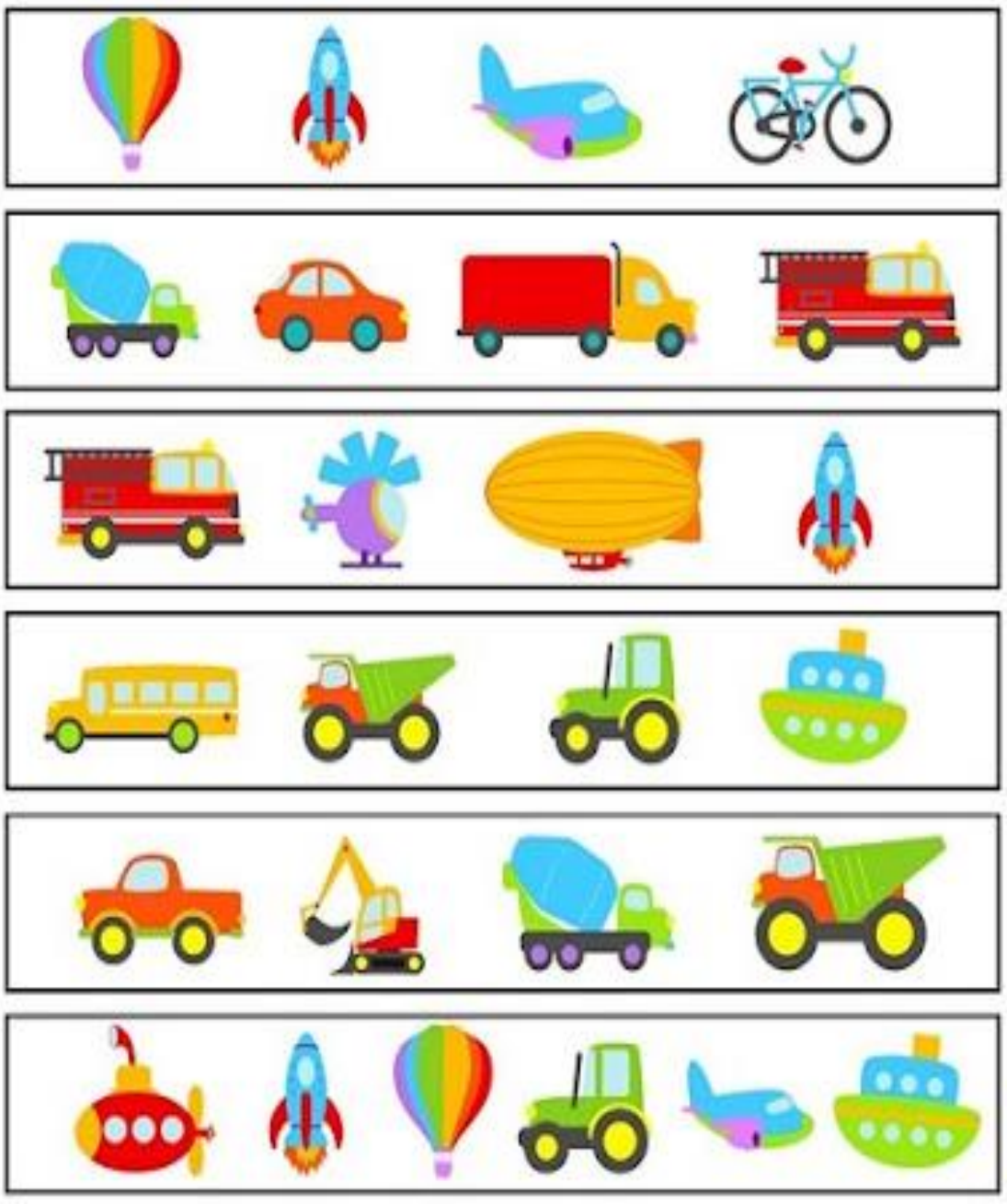
Odporúčanie: Mladším deťom môžeme vyrobiť kocku s dopravnými prostriedkami: auto, lietadlo, loď a vlak. Je to pre nich jednoduchšie, lebo ešte nevedia určiť napr. ponorku, vzducholoď a pod. **Deti pochválim za šikovnosť.**

Pracovný list 3-1

sieť kocky

Pracovný list 3-2 Obrázky na kocku

Názov č. 4 **Lesné zvieratá**

Vzdelávacia oblasť: Človek a príroda

Podoblasť: Živočíchy

Výkonový štandard: Vie, že rôzne druhy živočíchov vyžadujú pre svoj život rôzne druhy potravy.

Výkonová úroveň z adaptácie výkonových štandardov

U2 Vie, že rôzne druhy živočíchov vyžadujú pre svoj život rôzne druhy potravy.

U1 S pomocou učiteľky pozoruje rozdiely v potrave, ktorú rôzne živočíchy pre svoj život potrebujú.

Výchovno-vzdelávací cieľ

Kognitívna oblasť: Vedieť, čím sa živí srnka – jeleň, medveď a vlk, ďateľ.

Sociálno-citová oblasť: V dialógu vie vypočuť iných (deti i dospelých).

Senzomotorická oblasť: Kresliť základné grafomotorické prvky (horizontálne, vertikálne, šikmé, lomené, kombinované línie).

Veková kategória detí: 2-6 ročné

Metódy: metóda ako hra, konštruovanie, názorná ukážka

Zásady: cieľavedomosti, primeranosti, názornosti, uvedomelosti, aktivity a motivácie, komplexnosti, trvácnosti, vedeckosti, postupnosti, spojenie teórie s praxou, vytvorenia optimálnych podmienok.

Formy: hromadná, skupinová a individuálna.

Pomôcky: lano, PL zalaminátované, stavebnica – lego, , PL – grafomotorika, „pexeso“

Metodický postup

Motivačná časť: Pozornosť venujem prichádzajúcim deťom. Privítam ich a nenásilným spôsobom ich uvediem do hry. Poskytnem deťom možnosť vlastného výberu hračky. Hru riadim priamo i nepriamo. Snažím sa vytvoriť pokojné prostredie s príjemnou atmosférou. Individuálnym prístupom i svojím postojom sa snažím, aby deti nadobudli pocit istoty a bezpečia.

Deti predstavte, že nie sme v triede, ale sme v lese. Všade okolo nás sú stromy, lesné zvieratká. Viete aké to sú zvieratká? Predpokladaná odpoveď detí: Srnka, jeleň, veverička, medveď, líška, sova, ježko, vlk. *„Áno, správne, keď budeme potichu a budeme nasledovať presne túto lesnú cestičku, určite nejaké zvieratká stretneme.“* (cestička = lano s rovnými, lomenými líniami, striešky, ide o prvé predprípravné cvičenie grafomotoriky – deti prechádzajú po línii celým telom a cítia, že chodia po línii, keďže budú chodiť po lane. Najprv budú chodiť bo rovnej, neskôr

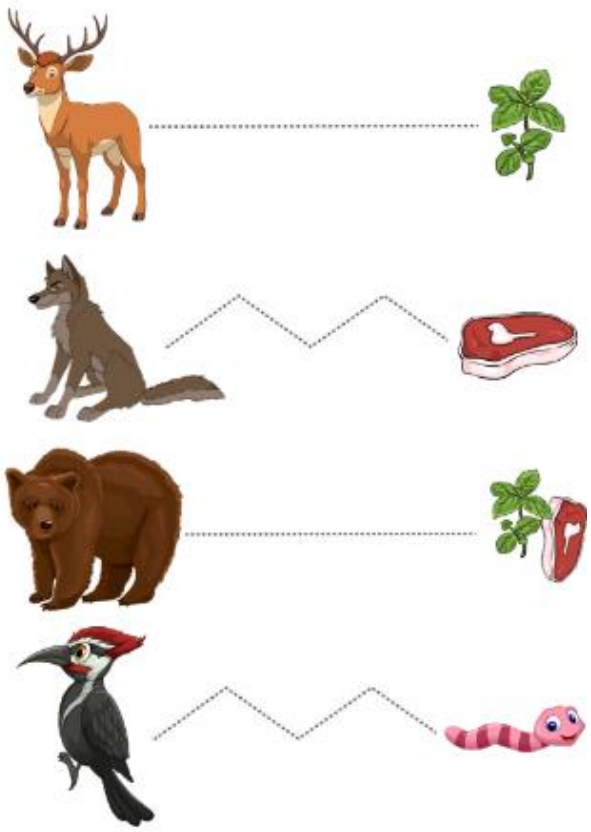
lomenej a nakoniec aj strieškovej línii.) Po skončení aktivity s lanom nasleduje rozhovor. *Pomaly prichádza zima a zvieratká sa na ňu začínajú pripravovať. Viete, ktoré zvieratká prečkajú zimu v zimnom spánku?* Predpokladaná odpoveď detí: Medveď. *„Výborne, medvede sa pripravujú na zimný spánok, práve v tomto období musia veľa žrať, aby celú zimu v pokoji prespali. Ale čo s ostatnými zvieratkami, ktoré zimu neprečkajú v zimnom spánku? Kto sa o nich stará, vedia si samé nájsť potravu, keď je v zime všetko pod snehom a zamrznuté? To sa dnes spolu dozvieme.*

Hlavná časť:

Námetová hra *Na horárov*

Zvieratkám, ktoré neprečkajú zimu v zimnom spánku pomáha ujo horár. Viete, kto to je ten ujo horár? Predpokladaná odpoveď detí: Pomáha zvieratkám, aby si v zime napríklad dokázali nájsť potravu. *„A aby sme sa aj my mohli stať horármi musíme splniť dôležitú úlohu. Chcete vedieť akú?“* Predpokladaná odpoveď detí: Áno, chceme! Nasleduje aktivita s pieskom. Úlohou detí bude vytvárať lesné cestičky pre zvieratká. Najprv idú po línii prstom, línia je urobená, ony prechádzajú po nej. Potom urobím body a deti ich majú spojiť a nakoniec do piesku robia samostatne uvedené línie, lomené, rovné vodorovné, kratšie lomené a dlhšie lomené aj samostatné striešky a až potom ich spájajú do jednej lomenej línie. Následne nasleduje druhá aktivita. Na stole sú PL, na ktorých sú zvieratá – srnka – jeleň, medveď, ďateľ a vlk a na druhej strane potrava, ktorú konzumujú. Na PL sú vopred vytlačené línie – vodorovné a mierne lomené. Pracovný list 4-1 je zalaminátovaný a deti naň kreslia fixkou. Dodržiavajú predtlačenú líniu. Pri priraďovaní potravy k zvieratám s deťmi komunikujem – vediem rozhovor.

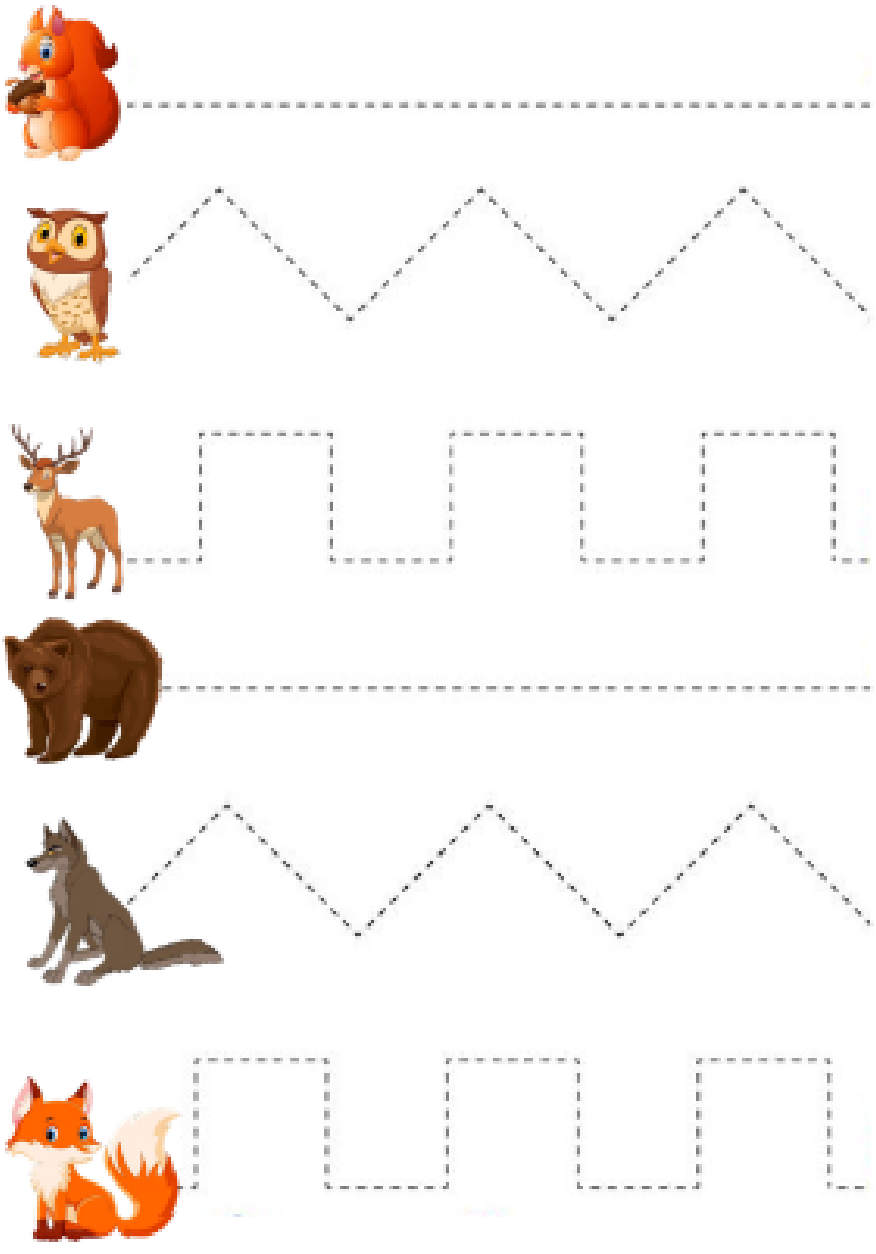
Pracovný list 4-1 Na horárov

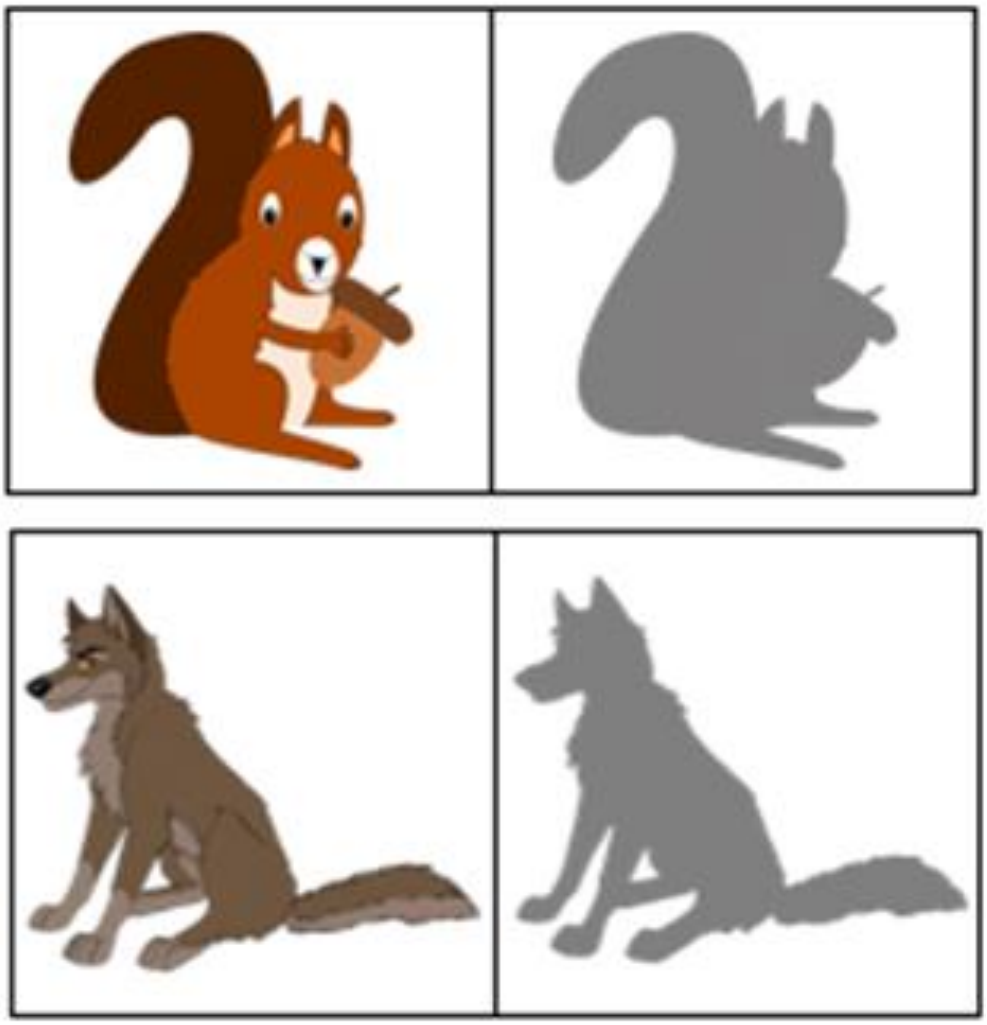
Voľná hra

Vo voľnej hre deti budú pracovať na pracovný list 4-2, ktorý je určený na precvičovanie grafomotoriky, konkrétne na precvičovanie pohybov dlane a prstov. Ide o jednoduché samostatne uvedené línie, lomené, rovné, vodorovné, kratšie lomené a dlhšie lomené aj samostatné striešky. Dbám na správne držanie ceruzy, správny uhol papiera, správne sedenie a v prípade potreby deti priamo usmerňujem. Pri ďalšom stole bude „pexeso“. Úlohou detí bude priradiť farebný obrázok zvieraťa k tieňu – sivý obrázok (PL 4-3).

Pracovný list 4-2

Pracovný list 4-3

Konštruktívna hra

Úlohou detí v konštruktívnej hre bude postaviť z LEGO kociek, alebo inej podobnej stavebnice horáreň, dom, kde býva ujo horár.

Záverečná a hodnotiaca časť:

Spolu s deťmi sa usadím do kruhu. Začnem s deťmi viesť rozhovor.

Deti, viete mi povedať, čo sme dnes ráno robili?

Čo sa vám páčilo najviac?

Pamätáte si o akých zvieratkách sme sa dnes rozprávali? Boli to zvieratká, ktoré žijú v lese, alebo na farme?

Viete čo tie zvieratká žerú?

Po zodpovedaní otázok deti pochválim za šikovnosť, usilovnosť.

Názov č. 5	**Zmeny v prírode**
Vzdelávacia oblasť:	Človek a príroda
Podoblasť:	Vnímanie prírody
Výkonový štandard:	Uvedomuje si zmeny v prírode počas roka.
Výkonová úroveň z adaptácie výkonových štandardov	
	U2 Uvedomuje si zmeny v prírode počas roka.
	U1 S pomocou učiteľky pozoruje zmeny v prírode počas roka.
Výchovno-vzdelávací cieľ	
Kognitívna oblasť:	Porovnávať zmeny v prírode v prechode z jesene na zimu.
Sociálno-citová oblasť:	Vedieť sa podeliť o pomôcky a hračky.
Senzomotorická oblasť:	Pri spájaní objektov na pracovnom liste dokáže dodržať vzdialenosť očí od podložky a vzpriamene sedieť.
Veková kategória detí:	2-6 ročné
Metódy:	motivačný rozhovor, metóda hry, konštruovanie
Zásady:	cieľavedomosti, primeranosti, názornosti, uvedomelosti, aktivity a motivácie, komplexnosti, trvácnosti, vedeckosti, postupnosti, spojenie teórie s praxou, vytvorenia optimálnych podmienok.
Formy:	hromadná, skupinová a individuálna.
Pomôcky:	pracovné listy, lego, umelé vzory srstí zvierat, vyrobené zvieratá z kartónu, stromy, stopy, lupy, interaktívna tabuľa, diplomy.

Metodický postup

Motivačná časť: Deti motivujem na činnosť pripraveným lesom. V hernej časti triedy budú rôzne rozmiestnené zvieratká (veverička, sova, ježko, zajac, líška, medveď) a stromy z kartónu, ku ktorým budú rôzne po triede viesť zalaminované vytlačené stopy daného zvieratka.

Zdroj: spracované študentkou

Zdroj: spracované študentkou

„Snehu je málo a ujo horár nevidí dobre, aké sú to stopy zvierat. Chce zistiť, ktoré zvieratká sa to boli pri kŕmidle nažrať a či je to kŕmidlo pred zimou dostatočne zásobené. Tak pôjdeme s pánom horárom na prechádzku a pomôžeme mu. Stopy nás zavedú až ku zvieratám.“

Hlavná časť:

Námetová hra Na horára

Na interaktívnej tabuli bude táto fotografia kŕmidla v lese.

Zdroj: spracované študentkou

Od neho vedie veľa stôp rôznych zvierat. S deťmi sa budeme hrať na pána horára a skúmať ich stopy lupou. Dieťa si zvolí stopy, po ktorých pôjde, až kým sa dostane k danému zvieratku, ktorému tie stopy patria. Pri ňom bude jeho veľká stopa, ktorú dieťa po prerušovanej čiare prstom obtiahne. Pri tejto stope bude ešte vzorka srsti daného zvieratka, ktorú si môže dieťa chytiť.

Zdroj: spracované študentkou

Zdroj: spracované študentkou

Zdroj: spracované študentkou

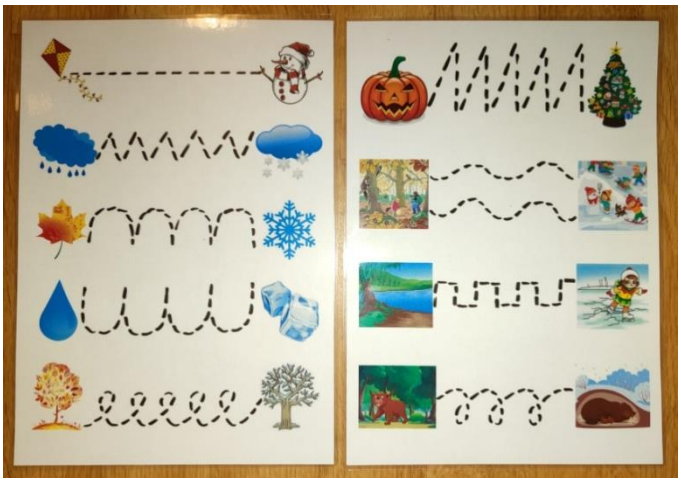
Konštruktívna hra

„Keďže už pomaly končí jeseň a prichádza zima, nesmieme zabudnúť aj na vtáčiky. Musíme im postaviť búdky, aby nezamrzli.“

S deťmi si z lega alebo z kociek postavíme rôzne búdky pre vtáčiky.

Voľná hra

Pre deti mám pripravené zalaminované stierateľné pracovné listy na pochopenie rozdielov a premeny prírody z jesene na zimu. Fixkou budú obťahovať prerušované čiary, a tak spájať protikladné obrázky prírody v jeseni a zime.

Zdroj: spracované študentkou

Ďalej budú mať na magnetickej tabuli pripevnené dva dlhé špagáty. Pod nimi bude kopa obrázkov typických pre tieto ročné obdobia. Úlohou detí je rozdeliť obrázky na jesenné a zimné a postupne ich štipcami pripájať na špagát, a tým si posilniť vnímanie rozdielov premeny prírody medzi týmito ročnými obdobiami.

Záverečná a hodnotiaca časť:

Deti usadím do kruhu a vediem rozhovor.

„Čo sme dnes ráno robili?“

„Čo sa vám najviac páčilo?“

„Aký je rozdiel medzi jeseňou a zimou?“

„Páčilo sa vám triediť a priraďovať k tomu obrázky?“

„Čo sme robili pri stoloch s pracovnými listami?“

„A pre koho sme stavali búdky a prečo?“

„Hrali sme sa aj na pánov horárov a pomáhali mu, čo sme pozorovali?“

„Aké zvieratká tam boli?“

„Áno, výborne. Boli ste skvelí pomocníci pána horára.“

Deti pochválim a zatlieskame si za šikovnosť a skvelý výkon.

3.2 Školský klub detí – aktivity

Názov č. 1	**Pavučina a pavúk**
Názov VVČ:	Oddychová činnosť (nadväzuje záujmová činnosť)
Názov a obsah činnosti:	Zoznamovanie - didaktická hra.
Tematická oblasť výchovy:	Pracovno-technická oblasť
Obsahový štandard:	Práca s rôznym materiálom, netradičné pracovné postupy.
Výkonový štandard:	Rozvíjať základy manuálnych a technických zručností.
Konkretizovaný cieľ:	**Kognitívny:** Rozvíjať základy manuálnych a technických zručností. **Afektívny:** Prejavovať pozitívny vzťah k výtvarným prácam. **Psychomotorický:** Rozvíjať základy manuálnych a technických zručností - výroba pavúka z gaštanu.
Rozvíjané kompetencie:	komunikačné kompetencie - zrozumiteľne vyjadruje svoje vlastnosti; pracovné kompetencie - rozvíja manuálne zručnosti.
Metódy:	slovná - rozhovor, názorná.
Zásady:	primeranosti, dobrovoľnosti zásada záujmového zamerania činnosti.
Formy:	frontálna - didaktická hra Klbko, skupinová - spoločenské hry, výrobky z gaštanov.
Pomôcky:	gaštany, klbko.

Popis činnosti: Deti s úsmevom privítam. Na upevnenie vzťahov si zahráme hru: Pavučina.

Priebeh: Úlohou detí bude podávať si klbko vlny, predstaviť sa a povedať jednu vetu o sebe. Posadáme si do kruhu, hodím jednému z detí klbko vlny, ono ho chytí a povie svoje meno a jednu vetu o sebe. *Napríklad: Volám sa Terka a rada maľujem.* Potom si obmotá kúsok vlny okolo prsta a hodí klbko ďalšiemu a zopakuje vety, ktoré povedali deti pred ním. Takto si klbko hádžeme, pokiaľ sa všetky deti nevystriedajú.

Opýtam sa detí: *Deti čo sa nám vytvorila? Kto vie vytvoriť pavučinu? Pavúk.* Poďme si teda pavúkov vyrobiť. Všetci si posadajú za stoly, kde budú pripravené gaštany a špajdle, z ktorých vyrobia pavúkov. Do gaštana budú vtláčať, zapichovať špajdle, ktoré si predtým nastrihajú na rovnaké dĺžky, aby vytvorili pavúkovi nohy. Pokiaľ sa špajdle budú zapichovať ťažko, nožnicami si predpripravíme diery. Hotových pavúkov si vystavíme na skrinke v triede.

Záver: Na záver si deti ukážu gaštanových pavúkov. Deti sa spýtam, ako sú spokojní s vlastnou činnosťou, či sa im podarilo vytvoriť pavúkov, či to bolo jednoduché, alebo bolo niečo ťažšie.. Odstrániť únavu z vyučovania sa podarilo.

Názov č. 2	**Na Mrázika**
Názov VVČ:	Rekreačná činnosť
Názov a obsah činnosti:	Pohybová hra – naháňačka „Na Mrázika“
Tematická oblasť výchovy:	Telovýchovná, zdravotná a športová oblasť
Obsahový štandard:	Pohybové hry.
Výkonový štandard:	Relaxovať pravidelným cvičením a pohybom.
Konkretizovaný cieľ:	**Kognitívny:** Počúvať aktívne s porozumením pravidlá hry. **Afektívny:** Prejavovať pozitívny vzťah k pohybu. **Psychomotorický:** Rozvíjať pohybovú aktivitu.
Rozvíjané kompetencie:	sociálne kompetencie: efektívne spolupracuje v skupine; komunikačné kompetencie: spätná väzba - pravidlá hry.
Metódy:	slovná- rozhovor, motivácia, pochvala**.**
Zásady:	primeranosti.
Formy:	frontálna.
Pomôcky:	2 modré šatky a 1 červená.

Popis činnosti: S deťmi sa pôjdeme prezuť a obliecť, v tichosti sa zoradia do dvojíc. Pôjdeme na školský dvor, kde si spoločne zahráme pohybovú hru „Na Mrázika“. Pozná z vás niekto túto hru? Nie, tak ja vám poviem pravidlá.

Priebeh hry: Určíme si dvoch mrázikov, ktorí budú naháňať a v ruke budú mať modré šatky, aby sa vedelo kto naháňa a jedno s červenou šatkou, ktoré bude deti odmrazovať. Po chytení mrázikom, dieťa zamrzne, postaví sa rozkročmo s rukami vzpaženými, aby sa vedelo, že je zamrznutý. Na odmrazenie je potrebné dieťa s červenou šatkou, ktorý sa musí dotknúť zamrznutého dieťaťa. Vyčítankou si určíme 2 mrázikov a odmrazovača. Cieľom hry je zmraziť všetky deti, ale to sa nemusí podariť. Vymedzíme si priestor, v ktorom sa môžu deti pohybovať. Hru hráme podľa záujmu detí. Počas hry dozerám na bezpečnosť.

Záver: Detí sa opýtam, ako sa im páčila hra? Čo sa vám na nej páčilo? Bolo niečo čo by ste zmenili?? Pomohla vám táto hra nabrať energiu? Naplánovanú rekreačnú činnosť sa mi podarilo časovo zvládnuť. Deti som zaujala, hra sa im páčila.

Názov č. 3	**Čížiček, čížiček**
Názov VVČ:	Záujmová činnosť
Názov a obsah činnosti:	Nácvik piesne Čižíček, čížiček.
Tematická oblasť výchovy:	Esteticko-výchovná oblasť (hudobná výchova)
Obsahový štandard:	Hudba.
Výkonový štandard:	Prejavovať pozitívny vzťah k umeniu.
Konkretizovaný cieľ:	**Kognitívny:** Nacvičiť pieseň a zapamätať si jej text. **Afektívny:** Prejaviť pozitívny vzťah k spevu. **Psychomotorický:** Vyjadriť pieseň pomocou pantomímy.
Rozvíjané kompetencie:	komunikačné kompetencie: rozvíja si komunikačné schopnosti – rozhovor o príbehu; sociálne kompetencie: rešpektuje úlohy skupiny, spolupracuje v skupine a navzájom si pomáhajú; kompetencie učiť sa učiť: text piesne, prejavuje záujem o novú piesne.
Metódy:	slovné – rozhovor, dialogické, motivácie, demonštračné, laudácie, činnostné, zážitkové, rolové.
Zásady:	názornosti, postupnosti, primeranosti.
Formy:	frontálna.
Pomôcky:	klavír, noty, kniha.

Popis činnosti: Deťom prečítam vám krátky príbeh o zajačikovi Fluffym. *Malý zajačik Fluffy sedel pod vŕbovým kríkom a bojazlivo sa obzeral okolo seba. Fluffy, čo ti je? - spýtala sa sýkorka Anyutka sediaca na konári jarabiny. Nevidíš? V lese sa deje niečo zvláštne... Práve prišla jeseň!* Po prečítaní príbehu sa s nimi porozprávam o čom bol príbeh. My si dnes nacvičíme pesničku o vtáčikovi. Pieseň im zaspievam. Najprv si rozcvičíme hlasy, aby sa nám nová pieseň dobre spievala.
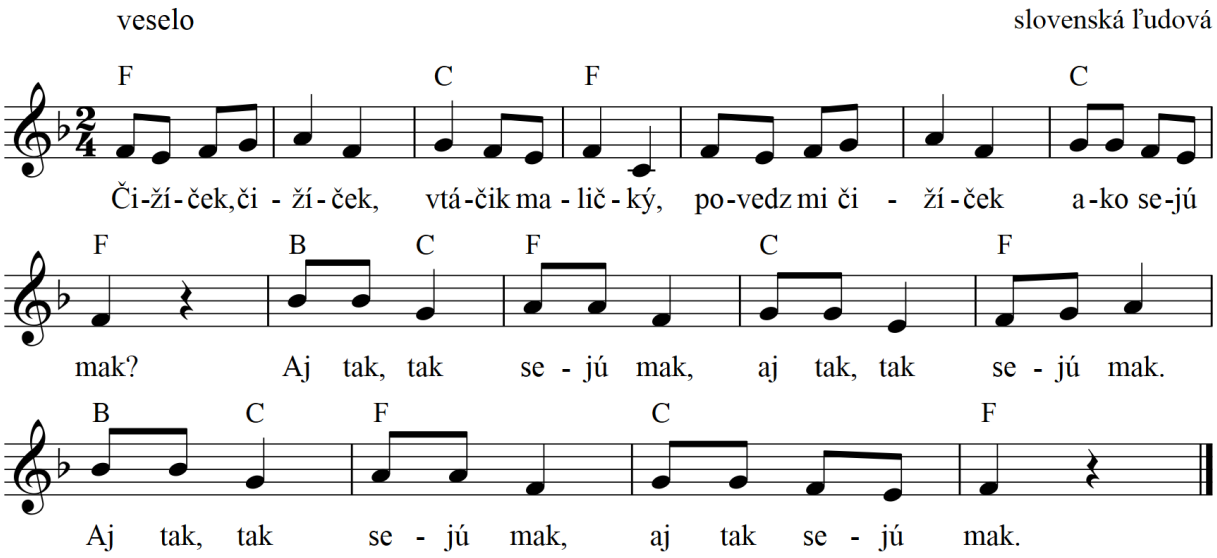
Dychové cvičenie: Predstavíme si, že máme bubli-fuk, pomaly fúkame bublinu.. Ozvena: Deti teraz si predstavíme jaskyňu, do ktorej budem vydávať zvuk a vy budete ozvena. Spievam v rôznych tónoch „la-la-la. Spolu si zaspievame pesničku, ktorú už poznáme. Napríklad Prší, prší ...

Nácvik piesne: Deťom prerozprávam prvú slohu, potom ju s doprovodom klavíru zaspievam. Deti budú počúvať a po dospievaní pôjdeme spolu, najprv bez klavíra, potom aj s klavírom. Na tabuli mám pripevnený text piesne aj s notovým zápisom (Príloha 1).

Keď si deti osvoja text piesne, vyjadríme pieseň pantomímou podľa jednotlivých strof.

Záver: Deti páčilo sa vám spievať s doprovodom? O čom sme v piesni spievali? Chválim vás, že ste veľmi pekne spievali.

Príloha 1

2. Povedz nám, čižíček, ako rastie mak?

3. Povedz nám, čižíček, ako plejú mak?

4. Povedz nám, čižíček, ako kvitne mak?

5. Povedz nám, čižíček, ako kosia mak?

6. Povedz nám, čižíček, ako tlčú mak?

7. Povedz nám, čižíček, ako jedia mak?

Názov č. 4	**Kompót**
Názov VVČ:	Oddychová činnosť
Názov a obsah činnosti:	Kolektívna hra - Kompót.
Tematická oblasť výchovy:	Spoločensko-vedná oblasť
Obsahový štandard:	Diskusia.
Výkonový štandard:	Vyjadriť svoje myšlienky, názory, vedieť vypočuť druhého pohybovať sa podľa pokynov.
Konkretizovaný cieľ:	**Kognitívny:** Vyjadriť svoje myšlienky, názory. **Afektívny:** Vedieť vypočuť druhého. **Psychomotorický:** Pohybovať sa podľa pokynov.
Rozvíjané kompetencie:	sociálne kompetencie: hrá sa v kolektíve; komunikačné kompetencie: zrozumiteľne vyjadruje myšlienky
Metódy:	diskusia.
Zásady:	primeranosti, dobrovoľnosti, postupnosti.
Formy:	frontálna – diskusia.
Pomôcky:	stoličky, pexeso.

Popis činnosti: S deťmi si sadneme do kruhu na koberec. Rozprávame sa o tom aký mali dnes deň? Ako sa vám darilo? My si dnes zahráme hru, ktorá má názov *Kompót.*

Postup: Stoličky si poukladáme do kruhu. Každý si sadne na jednu stoličku. Rozdelíme sa na ovocie jablko a hruška. (Deti rôzne rozdelím.) Keď poviem jablko, postavia sa zo stoličky všetky deti, ktoré sú jablko a vymenia si stoličku. Keď poviem hruška, postavia sa len tí, ktorí sú hruška a vymenia si miesto. Keď poviem kompót, postavia sa všetci a vymenia si navzájom miesta. Snažíme sa čo najrýchlejšie vymeniť si miesto. Deťom hovorím*: „Babka zavárala jablká" Potom „Babka zavárala hrušky" „Babka zavárala kompót "* Rôzne hovorím vety. Ako obmenu by som zvolila to, že deti by sa postavili a chodili by okolo stoličiek. Ako alternatívu mám pripravené pexeso.

Záver : Opýtam sa detí, ako sa im hra páčila. Či si oddýchli a nabrali novú energiu. Deti sa do hry zapojili a zabavili sa. Cieľ bol splnený. Potom si podľa vlastného výberu zahrali spoločenské hry.

Názov č. 5	**Bystrejší**
Názov VVČ:	Príprava na vyučovanie
Tematická oblasť výchovy:	Vzdelávacia oblasť
Názov a obsah činnosti:	Bystrejší - didaktická hra.
Obsahový štandard:	Didaktická hra.
Výkonový štandard:	Rozvíjať autonómnosť v príprave na vyučovanie.
Konkretizovaný cieľ:	**Kognitívny:** Vypočítať príklady. **Afektívny:** Vzbudiť záujem o matematické činnosti a efektívne spôsoby učenia sa. **Psychomotorický:** Samostatne písať domáce úlohy.
Rozvíjané kompetencie:	kompetencie učiť sa učiť: k úlohám a povinnostiam pristupuje zodpovedne.
Metódy:	motivácia - didaktická hra, individuálny prístup, pochvala.
Zásady:	primeranosti, postupnosti, trvácnosti, metódy opakovania.
Formy:	frontálna - didaktická hra, individuálne - písanie domácich úloh.
Pomôcky:	omaľovánky s príkladmi, tajničky.

Popis činnosti: Zahráme si hru, ktorá sa volá *Bystrejší.* Budeme súťažiť, kto rýchlejšie vypočíta príklad napísaný na tabuli, na sčítanie a odčítanie (Príloha 2-1). Postavte sa do dvoch zástupov. Prví dvaja zo zástupov budú riešiť príklad. Ten kto vypočíta príklad, sadne si na vak. Druhý sa zaradí na koniec zástupu. Vyhrá družstvo, ktoré bude skôr sedieť na vakoch.

Po precvičení príkladov, si napíšeme domáce úlohy. Ak nemajú žiadne čítame si príbeh z rozprávkovej knihy. Deti sa pri čítaní striedajú, po vetách. Ako odmenu za čítanie si vylúštia tajničku v pracovnom liste (Príloha 2-2 Tajnička)**.**

Záver: Deti, musím vás pochváliť za to, akí ste boli rýchli pri riešení príkladov. Páčila sa vám hra Bystrejší? Žiakom sa táto didaktická hra veľmi páčila. Zahrali sa a zároveň si precvičili príklady na sčítanie a odčítanie, čo bolo cieľom mojej hodiny.

Príloha 2-1

5	+	4	=	
3	+	6	=	
7	+	3	=	
11	+	2	=	
10	+	6	=	
13	+	5	=	
12	+	8	=	
11	+	7	=	
12	+	2	=	
14	+	0	=	

10	-	5	=	
4	-	3	=	
9	-	6	=	
8	-	4	=	
6	-	0	=	
13	-	3	=	
16	-	4	=	
20	-	8	=	
18	-	5	=	
19	-	6	=	

Príloha 2-2 Tajnička

3.3 Diagnostikovanie dieťaťa

Zámerom diagnostikovania dieťaťa je zistiť aké sú jeho spôsobilosti, zručnosti, kompetencie a teda dôkladnejšie poznanie dieťaťa. Z nasledovného vyplýva, že učiteľ/študent by mal mať nadobudnuté znalosti o rozvoji dieťaťa, jeho psychických a fyzických procesov. Pozornosť je venovaná vnímaniu, pamäti, fantázii, rečovému prejavu, mysleniu, citom, socializácii a telesnej zrelosti (Jakabčic 2002).

Najrealizovanejšou a najčastejšie používanou metódou diagnostikovania dieťaťa je pozorovanie. Ide o proces sústavného sledovania a zaznamenávania prejavov správania sa dieťaťa (Miňová 2015). Cieľom je zvoliť adekvátny, individuálny prístup k dieťaťu/žiakovi využívaný vo výchovno-vzdelávacom procese na základe jeho osobnosti a potrieb.

Pri pozorovaní je potrebné dodržiavať nasledovné zásady, ktoré odporúča Monatová (1992/1993, In. Miňová 2015; upravené):

- pozorovať dieťa počas všetkých činností v materskej škole, školskom klube – samotnej hry, zapájania sa do aktivít, preferovanie individuálnej či skupinovej hry a všímať si jeho emocionálnu a intelektuálnu úroveň, záujmy a vplyvy, ktoré sa premietajú v aktivitách;
- prejavy dieťaťa hodnotiť komplexne na základe dlhodobého a opakovaného pozorovania (odpor. v čase pedagogickej stáže).

Štruktúrované pozorovanie – študent si značí informácie do vopred pripraveného pozorovacieho hárku.

Neštruktúrované pozorovanie – záznam priebehu situácie v postupnosti (Miňová 2015).

Študent má zväčša možnosť vykonávať priame pozorovanie dieťaťa/žiaka, odporúčame štruktúrované pozorovanie a krátkodobé, teda v danej chvíli, keď sa pozoruje niečo neobvyklé.

Diagnostikujeme deti predprimárneho vzdelávania (od 3 do 6 rokov), súčasne aj deti mladšieho školského veku, pričom môžeme odhaliť rôzne špecifické poruchy.

Študentky počas stáže majú možnosť pozorovať vybrané dieťa a zapisovať si údaje o dieťati do pozorovacieho hárku, ktorý si samé vytvoria prípadne prevezmú z materskej školy, alebo zariadení pre poradenstvo a prevenciu. Pre školský klub si vytvoria pozorovacie hárky, pretože zariadenie zväčša nedisponuje s pozorovacími hárkami (uviedla to študentka, ktorá sa zúčastnila stáže).

Pozorovací hárok je zameraný na sociálne prostredie, osobnosť a samostatnosť dieťaťa, motoriku dieťaťa, komunikatívnu schopnosť a iné zvláštnosti, či postrehy, ktoré môžu byť uvedené slovným opisom.

Pozorovací hárok pre školský klub je zameraný obdobne ako pre materskú školu, ale viac upriamuje pozornosť na nadobúdanie školských spôsobilostí (čítanie, písanie, matematické

kompetencie, správanie sa a jeho prejavy a rodinné prostredie – hárok prevzatý - https://cpppap-presov.webnode.sk/tlaciva/).

Uvádzame dva hárky, jeden je pre materskú školu a druhý pre školský klub detí.

Pozorovanie dieťaťa v materskej škole

Vek dieťaťa: .....

Počet detí v triede: .....

1. Sociálne prostredie	Vždy	Občas	Nikdy		Vždy	Občas	Nikdy
Pozorovateľný aspekt				**Pozorovateľný aspekt**			
Otvorene jedná s učiteľkou	**V**	**O**	**N**	Snaží sa byť nenápadný	**V**	**O**	**N**
Snaží sa upútať pozornosť	**V**	**O**	**N**	Prejavuje závislosť	**V**	**O**	**N**
Spolupracuje s učiteľkou	**V**	**O**	**N**	Dožaduje sa súhlasu a ochrany učiteľky	**V**	**O**	**N**
Otvorene sa správa k deťom	**V**	**O**	**N**	Zapadá do kolektívu	**V**	**O**	**N**
Je agresívny vo vzťahu k ostatným	**V**	**O**	**N**	Zapája sa do kolektívnych činností	**V**	**O**	**N**
Presadzuje svoje názory	**V**	**O**	**N**	Pracuje a hrá sa s ostatnými	**V**	**O**	**N**
Ochotne požičia hračky	**V**	**O**	**N**	Zapája sa do hier	**V**	**O**	**N**
Dodržiava pravidlá hier	**V**	**O**	**N**	Je iniciatívny	**V**	**O**	**N**
Obľubuje pokojné hry	**V**	**O**	**N**	Obľubuje pohybové hry	**V**	**O**	**N**

2. Osobnosť a samostatnosť dieťaťa	Vždy	Občas	Nikdy		Vždy	Občas	Nikdy
Pozorovateľný aspekt				**Pozorovateľný aspekt**			
Pôsobí pokojne	**V**	**O**	**N**	Je komunikatívny	**V**	**O**	**N**
Je si istý sám sebou	**V**	**O**	**N**	Je samostatný	**V**	**O**	**N**
Rád sa zapája do kolektívnej činnosti	**V**	**O**	**N**	Pri činnostiach sa sústredí	**V**	**O**	**N**
Dodržiava pravidlá	**V**	**O**	**N**	Správa sa slušne	**V**	**O**	**N**
Rešpektuje upozornenie	**V**	**O**	**N**	Snaží sa prekonávať prekážky	**V**	**O**	**N**
Zodpovedne plní úlohy	**V**	**O**	**N**	Je čistý a poriadny	**V**	**O**	**N**
Samostatne sa oblieka	**V**	**O**	**N**	Na toalete je samostatný	**V**	**O**	**N**
Vlastné veci má v poriadku	**V**	**O**	**N**	Spoločné veci udržiava v poriadku	**V**	**O**	**N**
Má primerané tempo práce	**V**	**O**	**N**	Pracuje dobre a spoľahlivo	**V**	**O**	**N**
Má záujem o prácu	**V**	**O**	**N**	Pri práci je snaživý	**V**	**O**	**N**
Pracuje ticho, sústredene	**V**	**O**	**N**	Potrebuje pomoc učiteľky	**V**	**O**	**N**

3. Motorika	Vždy	Občas	Nikdy		Vždy	Občas	Nikdy
Pozorovateľný aspekt				**Pozorovateľný aspekt**			
Chodí s istotou	**V**	**O**	**N**	Behá s istotou	**V**	**O**	**N**
Kontroluje svoje telo	**V**	**O**	**N**	Koordinuje pohyb rúk a nôh	**V**	**O**	**N**
Zapína a rozopína gombíky	**V**	**O**	**N**	Vie zaviazať mašličku	**V**	**O**	**N**
Správne používa nožnice	**V**	**O**	**N**	Skladá papier	**V**	**O**	**N**
Vyfarbuje určené políčka	**V**	**O**	**N**	Správne kreslí čiary a vlnovky	**V**	**O**	**N**

4. Komunikácia	Vždy	Občas	Nikdy		Vždy	Občas	Nikdy
Pozorovateľný aspekt				**Pozorovateľný aspekt**			
Správne vyslovuje hlásky	**V**	**O**	**N**	Dobre tvorí vety	**V**	**O**	**N**
Učí sa naspamäť, recituje rytmicky správne, spieva intonačne čisto	**V**	**O**	**N**	Zapája sa do dialógov, vyjadruje sa spontánne, vie vyjadriť svoje pocity a zážitky	**V**	**O**	**N**
Opíše obrázok, ilustráciu	**V**	**O**	**N**	Chápe pokyny a príkazy učiteľky	**V**	**O**	**N**
Správne používa základnú slovnú zásobu	**V**	**O**	**N**	Chápe rozprávky, krátke príbehy	**V**	**O**	**N**
Zreprodukuje známu rozprávku	**V**	**O**	**N**	Zvláda základy grafomotoriky	**V**	**O**	**N**

5. Uveďte zvláštnosti, pozoruhodnosti a Vaše postrehy vo výchove a vzdelaní dieťaťa:

-

.....
.
.....
.
.....
.
.....
.
.....
.
.....
.
.....
.
.....
.
.....
.
.....
.
.....
.

V..... dňa:..... .....

Podpis študenta

PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA DIEŤATA ŠKD

Počet detí v triede: .....

Vek dieťaťa/žiaka: .....

I. ÚDAJE O ŽIAKOVI/ŽIAČKE

- bol/a na vyšetrení v ZPaP (vhodné podčiarknuť) **Áno – Nie**
- prekonal/a vážnejšie ochorenie /aké/: .....
- má rečovú, zmyslovú, telesnú chybu: .....
- mal/a odklad začiatku PŠD: ..... opakoval/a ročník (ktorý): .....
- má/nemá pravidelnú školskú dochádzku (ak nie uveďte dôvod): .....
- navštevuje záujmové krúžky: .....
- prejavuje mimoriadne nadanie v niektorom smere?: .....
- problémy sa prvýkrát objavili: .....
- v čom vidíte príčiny problémov dieťaťa?: .....
.....
- aké kroky už škola/učiteľ podnikli pri riešení problémov?: .....
.....

II. ZHODNOTENIE ŠKOLSKÝCH SPÔSOBILOSTÍ

Čítanie

- tempo čítania: primerané - pomalé - zrýchlené
- technika čítania: hláskovanie, slabikovanie, čítanie dvojité, globálne, kombinované
.....
.....
- analýza chýb: zamieňanie písmen, prehadzovanie slabík, vynechávanie slov, domýšľanie slov, nahrádzanie slov inými, iné: .....
.....
- intonácia: .....
- samostatná reprodukcia textu: podrobná a presná - stručná a výstižná - pamätá si útržky - domýšľanie deja - neschopnosť samostatnej reprodukcie

- reprodukcia textu pomocou otázok: odpovedá presne - nepresne - mení zmysel – domýšľa – neschopný odpovedať

Písanie

- stupeň zvládnutia: schopný odpisu textu - prepisu textu - zápisu diktovaného textu /popíšte/ .....

.....

- technická stránka: sedenie, držanie ruky, uchopenie pera, tlak na papier .....

.....

- grafická stránka: čitateľnosť, úhľadnosť, veľkosť písma .....

.....

- analýza chýb: zámena písmen, komolenie slov, nedopísanie slov, chyby v zápise veľkých písmen, chyby v i/y, krát./dl. slabiky, spájanie slov dokopy, píše ako počuje .....

.....

- slovne zhodnoťte stupeň osvojenia gramatických pravidiel za jednotlivé ročníky:

1. roč. ..... 2. roč. .....

3. roč. ..... 4. roč. .....

druhý stupeň.....

Matematika

- orientácia v číselnom rade: vzostupne, zostupne, menovanie čísel, zápis čísel, čítanie čísel, vzťahy v čísel. rade /pred, za, medzi/ .....

.....

- riešenie matematických úloh: zhodnoťte úroveň osvojených vedomostí a zručností v porovnaní so súčasným ročníkom: učivo je zautomatizované - čiastočne zautomatizované – pochopené ale nezautomatizované – neosvojené

.....

Popíšte problémy, opakujúce sa chyby, napr. v sčítaní, odčítaní, bez prechodu, s prechodom, v násobení, delení, v delení so zvyškom:

a) numerické príklady:

sčítanie .....

odčítanie .....

násobenie .....

delenie .....

b) slovné úlohy /popíšte/: .....

c) úlohy z geometrie /popíšte ťažkosti/: .....

Zhodnotenie úrovne teoretických predmetov:/čo žiak zvláda, akým spôsobom sa učí/

.....

.....

Zhodnotenie úrovne cudzích jazykov:

.....

.....

Zhodnotenie úrovne výchov:

.....

.....

III. SPRÁVANIE ŽIAKA/ŽIAČKY

- úroveň pozornosti: dobre pozorný, vnímavý - čiastočne pozorný - nepozorný, rozptýlený
- pracovné tempo: zrýchlené - priemerné - spomalené
- úroveň chápania: nadpriemerná – priemerná – podpriemerná
- riešenie úloh: pokusom a omylom, náhle bez uvažovania – plánovitou analyticko–syntetickou metódou
- osvojovanie vedomostí a zručností: samostatne - s pomocou /učiteľa, rodiča/ - neosvojené
- vzťah ku šk. práci: dobre motivovaný/á, snaživý/á - spolupracuje pod dohľadom - ľahostajný/á - znechutený/á - výrazný odpor
- vytvára aktuálna úroveň vedomostí a zručností žiaka/žiačky predpoklady pre postup do vyššieho ročníka? .....
- správanie žiaka k spolužiakom: .....
- správanie žiaka k vyučujúcim: .....
- pozícia žiaka v kolektíve triedy:.....
- správanie voči dospelým: .....
- správanie voči vlastným povinnostiam: .....

Zoznam prejavov správania v škole /prosíme podčiarknuť tie prejavy správania, ktoré sa u žiaka vyskytujú stabilnejšie a nemajú len jednorazový charakter/

prílišná hravosť	**nadmerná fantázia**	**skáče do reči**
nevytrvalý/á	**prekotná reč**	**drzý/á**
príliš pomalý/á	**ľahko sa začervená**	**rozpráva bez dovolenia**
neupravená a nečistá práca	**nadmerne sa potí**	**neplní príkazy**
v škole sa rýchlo zašpiní	**v záťaži zbledne**	**škriepi sa**
neporiadok v školských pomôckach	**trasie sa**	**rozširuje nepokoj**
neskoré príchody do školy	**bolesti hlavy**	**zvádza deti k odporu**
nesamostatný/á	**bolesti brucha**	**ničí vlastné veci**
neiniciatívny/a	**ľahko sa rozplače**	**ničí cudzie veci**
nerovnomerné výkony	**pomočuje sa**	**trápi iné deti**
nepozorný/á	**neudrží stolicu**	**chodí poza školu**
nesústredený/á, neschopný/á sústrediť sa	**robí sexuálne hry s priateľmi**	**falšuje podpisy**
prelietavá pozornosť	**agresívne fantázie**	**klame učiteľov**
duševne neprítomný/á	**náladový/á**	**klame spolužiakov**
nápadné výkyvy v učení	**úzkostlivý/á**	**záchvaty zúrivosti**
nápadný pokles výkonnosti ku koncu vyučovania	**krajne nesmelý/á**	**táravosť**
nápadný rozdiel medzi školskými a domácimi úlohami	**bojí sa odpovedať**	**oplzlé reči**
zhoršenie prospechu aj po ľahšej chorobe	**odmieta odpovedať**	**drobné krádeže**
nenosí domáce úlohy	**rezignovaný/á, odradený/á**	**klebetí**
nepamätá si úlohy	**uzavretý/á**	**ohovára iné deti**
nerovnomerná úroveň odpovedí	**zárazy pri odpovediach**	**vysmieva sa iným deťom**
bezmyšlienkovite memoruje	**ťažkosti pri kontakte s učiteľom**	**vystatuje sa**
nezáujem o úspech v učení	**ťažkosti pri kontakte s deťmi**	**trucuje**
zlá priestorová predstavivosť a orientácia	**bije sa**	**zážitková tuposť voči trestom**

pohybový nepokoj	**príliš odvážny/a**	**hryzie ceruzku**
pohybová neobratnosť	**robí zo seba šaša**	**ohryzuje si nechty**
impulzívne správanie vo výučbe	**neovláda svoje správanie**	**zajakáva sa**

IV. OSOBNOSŤ DIEŤAŤA

- aké sú typické povahové vlastnosti dieťaťa: .....

.....

- pozitívne vlastnosti dieťaťa: .....

- ako dieťa hodnotí samé seba a aké má ašpirácie: .....

- ako reaguje na záťažové a konfliktné situácie: .....

.....

.....

V. RODINNÉ PROSTREDIE

- poznáte nejaké vážne okolnosti v rodine, ktoré môžu vplývať na jeho psychický stav /vzťahy,

alkoholizmus, vážne choroby, úmrtie, sťahovanie, .../: .....

.....

.....

.....

- aký máte pocit z rodinnej výchovy dieťaťa: .....

.....

.....

.....

- aká je úroveň domácej prípravy:.....

.....

.....

.....

- aký je kontakt rodina – škola: .....

.....

.....

.....

Dátum: ..... Vypracoval/a: .....

Záver

Metodická príručka má poskytnúť študentom informácie o organizácii a realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu. Má byť sprievodcom pre študentov, ktorí budú realizovať, či realizovali pedagogickú stáž vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach.

Zámerom pedagogickej stáže bolo, aby študent nadobúdal praktické skúsenosti s organizáciou a chodom školy - školského zariadenia, utvárať a kultivovať osobnostné, edukačné a sebareflexívne zručnosti ako budúcich učiteľov a vychovávateľov v bežnej a špeciálnej škole, alebo v zariadení, ktoré navštevujú deti/žiaci so špecifickými výchovno-vzdelávacími poruchami. Zamerať sa na rozvíjanie učiteľských kompetencií ako aj plánovanie učiteľom.

Najhlavnejšou zásadou, s ktorou sa študent stretáva pri práci s deťmi/žiakmi je tvorba cieľov, ktorá má smerovať k tomu, aby si deti/žiaci osvojovali učivo činnostnými, teda aktívnymi stratégiami, metódami, čím dosiahnu konkrétny výsledok nadobúdaných vedomostí. Študent sa oboznamuje aj s pedagogickou dokumentáciou, navrhovaním aktivít a s celkovým výchovno-vzdelávacím procesom, do ktorého radíme aj edukačné prostredie a jeho klímu.

Veríme, že táto metodická príručka je vhodným sprievodcom pre vykonávanie pedagogickej praxe.

Zoznam použitej literatúry

BAJO, I., Š. VAŠEK. 1994. *Pedagogika mentálne postihnutých. Psychopédia.* Bratislava: Sapientia, 1994. ISBN 80-967180-1-0.

BENDOVÁ, P., P. ZIKL. 2011. *Dítě s mentálnym postižením ve škole*. Praha: GRADA. ISBN 978-80-247-3854-3

DOUŠKOVÁ, A., Š. PORUBSKÝ. 2008. *Didaktický model materskej školy*. Banská Bystrica : PF UMB, 2008.

DOUŠKOVÁ, A., M. KRUŽLICOVÁ. 2011. *Edukačná aktivita a zážitkové učenie v materskej škole.* Banská Bystrica : PF UMB, 2011.

EDELSBERGER, L. 1988. *Speciální pedagogika pro učitele prvního stupně základní školy.* 1. vyd. Praha: SPN, 1988. 175 s.

FERENCOVÁ, J. 2015. Plánovanie vyučovacieho procesu. In ŠUŤÁKOVÁ, V. – FERENCOVÁ, J. (eds.). Psychodidaktika v edukačnej praxi vysokých škôl. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2015. ISBN 978-80-555-1212-9. s. 59-82

GOGOVÁ, A., Š. KROČKOVÁ a G. PINTES. 2004. *Žiak - sloboda - výchova: /Teória výchovy a vychovávania/.* Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2004. ISBN 80-8050-675-2.

HÁJKOVÁ, V., I. STRNÁDOVÁ. 2010. *Inkluzivní vzdělávaní.* Praha: GRADA, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3070-7.

HEIDBRINK, H. 1997. *Psychologie morálního vývoje*. Praha: Portál, 1997.

JAKABČIC, I. 2002. *Vývinová psychológia*. Bratislava : Iris, 2002. 83 s. ISBN 80-89018-34-3.

JAKABČIC, I., L. POŽÁR. 1996. *Všeobecná patopsychológia. Patopsychológia mentálne postihnutých.* 1. vyd. Bratislava: IRIS. ISBN 80-88778-11-5.

KOSOVÁ, B., B. KASÁČOVÁ. 2007. Pedagogické rozhľady. Časopis pre školy a školské

zariadenia. Banská Bystrica: Metodicko-pedagogické centrum Banská Bystrica. Roč. 16, č. 3/2007. ISSN 1335-0404. [online 20-04-2023]. Dostupné na: https://archiv.mpc-edu.sk/sk/pedagogicke-rozhlady/2007-3**.**

LABAŠOVÁ, E., D. PORUBČANOVÁ. 2012. *Pedagogická diagnostika*. Dubnica n/Váhom:

Dubnický technologický inštitút. 167 s. ISBN 978-80-89400-42-3.

MIŇOVÁ, M., 2015. *Pedagogické diagnostikovanie v materskej škole.* Prešov: Rokus. ISBN 978-80-89510-40-5.

PETLÁK, E. 2006. *Klíma školy a klíma triedy*. Bratislava : IRIS, 2006.

PIAGET, J., B. INHELDEROVÁ. 1997. *Psychológia dieťaťa*. Bratislava: SOFA, 1997

CPPP. 2022. *Pozorovací hárok.* (Zameraný na dieťa v MŠ). Námestovo. Dostupný na:

http://cpppapno.sk › doc › tlaciva › Pedagogicka_diagnostika [cit.28-09-2022].

CPPP. *Pozorovací hárok.* (Zameraný na žiaka/dieťa v ŠKD). Dostupný na: https://cpppap-presov.webnode.sk/tlaciva/ [cit.28-09-2022].

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV, 2015. *Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie.* [online]. [cit. 2022-04-25]. Bratislava: ŠPÚ. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/sk/Statnyvzdelavaci program.alej

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV, 2022. *Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie.* Konsolidované znenie. [online]. [cit. 2022-12-29]. Bratislava: ŠPÚ.

ŠVEC, V. 1994. Autodiagnostika pedagogické činnosti učitele – módnost nebo potřeba. In. *Pedagogika*, 44, 1994, č. 2

VÁGNEROVÁ, M. 2000. *Vývojová psychologie*, Praha: Portál, 2000.

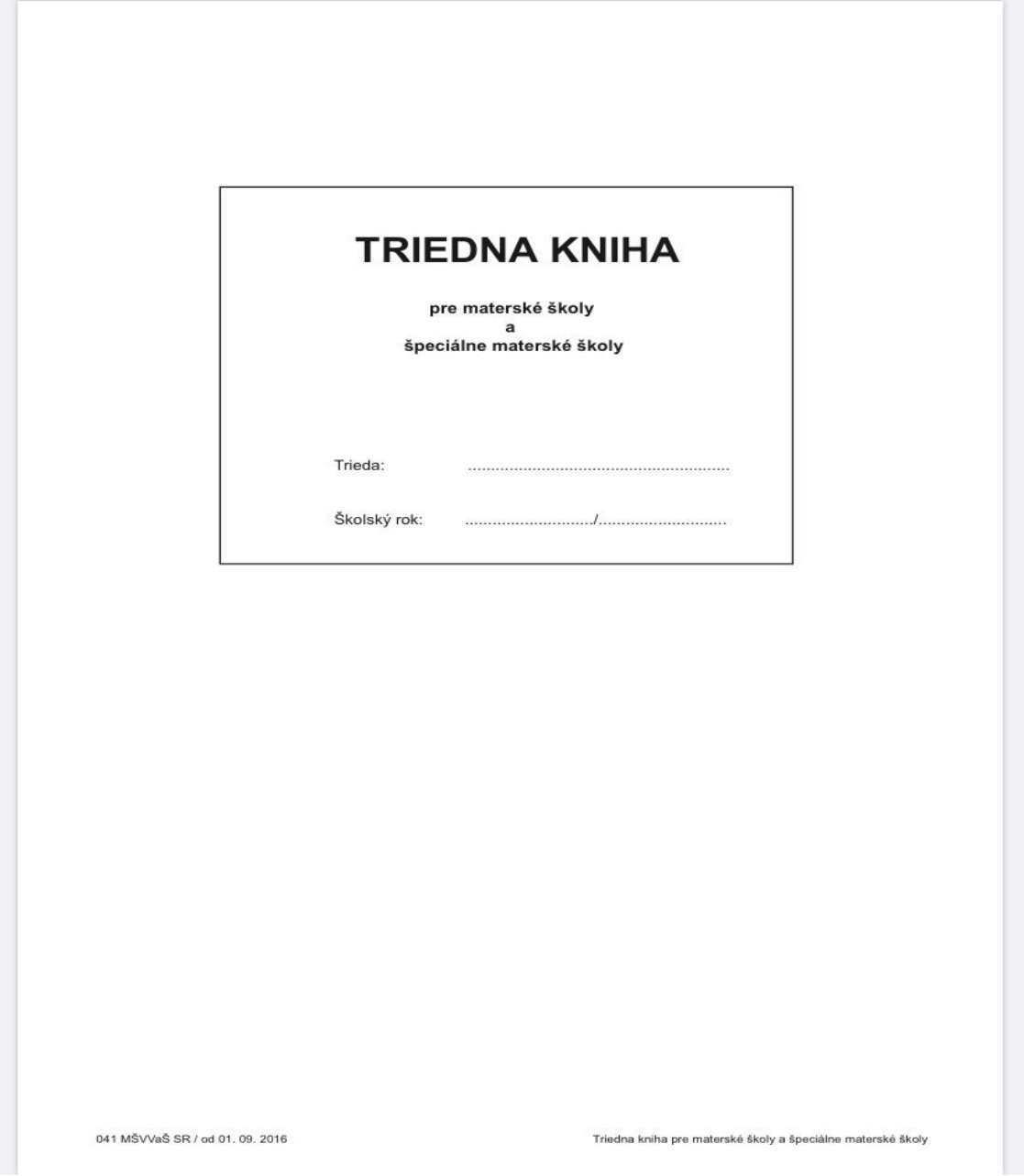
VALENTA, M., O. MÜLLER. 2003. *Psychopedie – teoretické základy a metodika.* 1. vyd.

Praha: PARTA, 2003. 443 s. ISBN 80-7320-039-2.

Zákon 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

PRÍLOHY PEDAGOGICKEJ DOKUMENTÁCIE MATERSKEJ ŠKOLY

Príloha A

TRIEDNA KNIHA

pre materské školy
a
špeciálne materské školy

Trieda: .....

Školský rok: ...../.....

041 MŠVVaŠ SR / od 01. 09. 2016

Triedna kniha pre materské školy a špeciálne materské školy

Zdroj: https://edicnyportal.iedu.sk/Forms

Názov a adresa materskej školy: .....

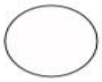
Zriaďovateľ: .....

Kraj: ..... Okres: .....

TRIEDNA KNIHA

pre materské školy
a
špeciálne materské školy

Školský rok: ...../.....

odtlačok pečiatky školy

....

podpisy učiteliek/učiteľov podpis riaditeľky/riaditeľa

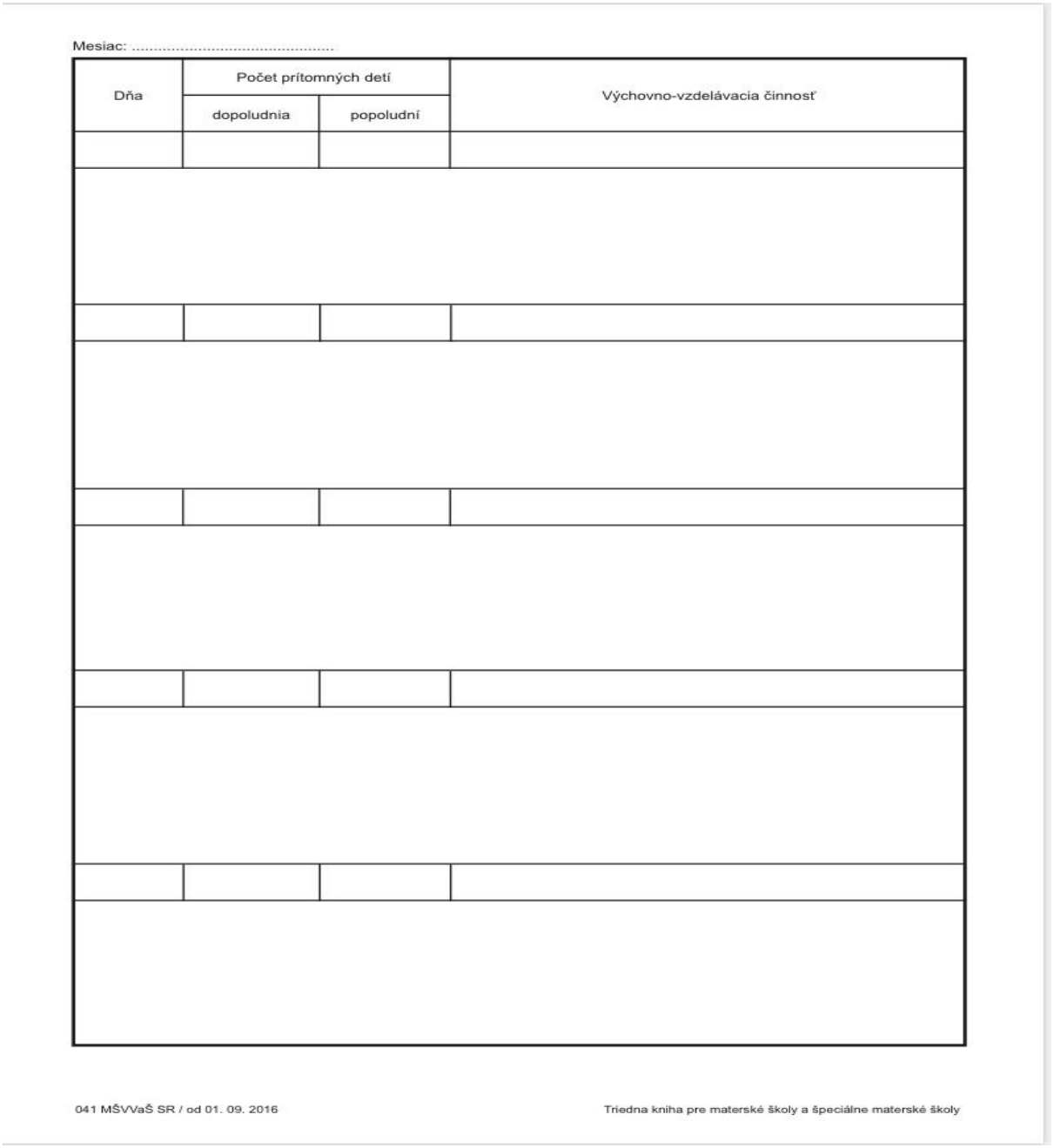
041 MŠVVaŠ SR / od 01. 09. 2016 Triedna kniha pre materské školy a špeciálne materské školy

Zdroj: https://edicnyportal.iedu.sk/Forms

Prehľad dochádzky

Mesiac	Prijatých		
	chlapci	dievčatá	spolu
September			
Október			
November			
December			
Január			
Február			
Marec			
Apríl			
Máj			
Jún			
Júl			
August			

Zdroj: https://edicnyportal.iedu.sk/Forms

Mesiac: .....

Dňa	Počet prítomných detí		Výchovno-vzdelávacia činnosť
	dopoludnia	popoludní	

041 MŠVVaŠ SR / od 01. 09. 2016 Triedna kniha pre materské školy a špeciálne materské školy

Zdroj: https://edicnyportal.iedu.sk/Forms

PRÍLOHY PEDAGOGICKEJ DOKUMENTÁCIE ŠKOLSKÝ KLUB DETÍ

Príloha B

OSOBNÝ SPIS DIEŤAŤA

pre predprimárne vzdelávanie

Poradové číslo spisu: ..... Školský rok: .....

Meno a priezvisko dieťaťa: .....

Dátum narodenia: ..... Miesto narodenia: .....

Národnosť: ..... Štátne občianstvo: ..... Rodné číslo: .....

Informácie o zákonných zástupcoch dieťaťa/rodičoch	
Meno a priezvisko (otec):	Meno a priezvisko (matka):
Adresa trvalého pobytu:	Adresa trvalého pobytu:
Kontakt na účely komunikácie:	Kontakt na účely komunikácie:
Adresa miesta, kde sa dieťa obvykle zdržiava, ak sa nezdržiava na adrese trvalého pobytu:	

Prijatie dieťaťa do materskej školy

Dieťa bolo do materskej školy prijaté dňa: .....

na ..... výchovu a vzdelávanie.

odtlačok pečiatky školy

.....

riaditeľ materskej školy

045 MŠVVaŠ SR / od 01. 09. 2018 Osobný spis dieťaťa pre predprimárne vzdelávanie

Zdroj: https://edicnyportal.iedu.sk/Forms

Informácie o prijatí dokladov, ktoré oprávňujú dieťa na pobyt v materskej škole:

Písomnú žiadosť rodiča/zákonného zástupcu dieťaťa o prijatie do materskej školy

materská škola prijala dňa: .....

Potvrdenie o zdravotnom stave dieťaťa od všeobecného lekára pre deti a dorast

materská škola prijala dňa: .....

Vyjadrenie školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie o začlenení dieťaťa so ŠVVP

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

materská škola prijala dňa: .....

Zdroj: https://edicnyportal.iedu.sk/Forms

Informácie o vydaní osvedčenia o absolvovaní predprimárneho vzdelávania

1. Osvedčenie o absolvovaní predprimárneho vzdelávania podľa § 18 ods. 2 písm. a) zákona

materská škola vydala dňa: .....

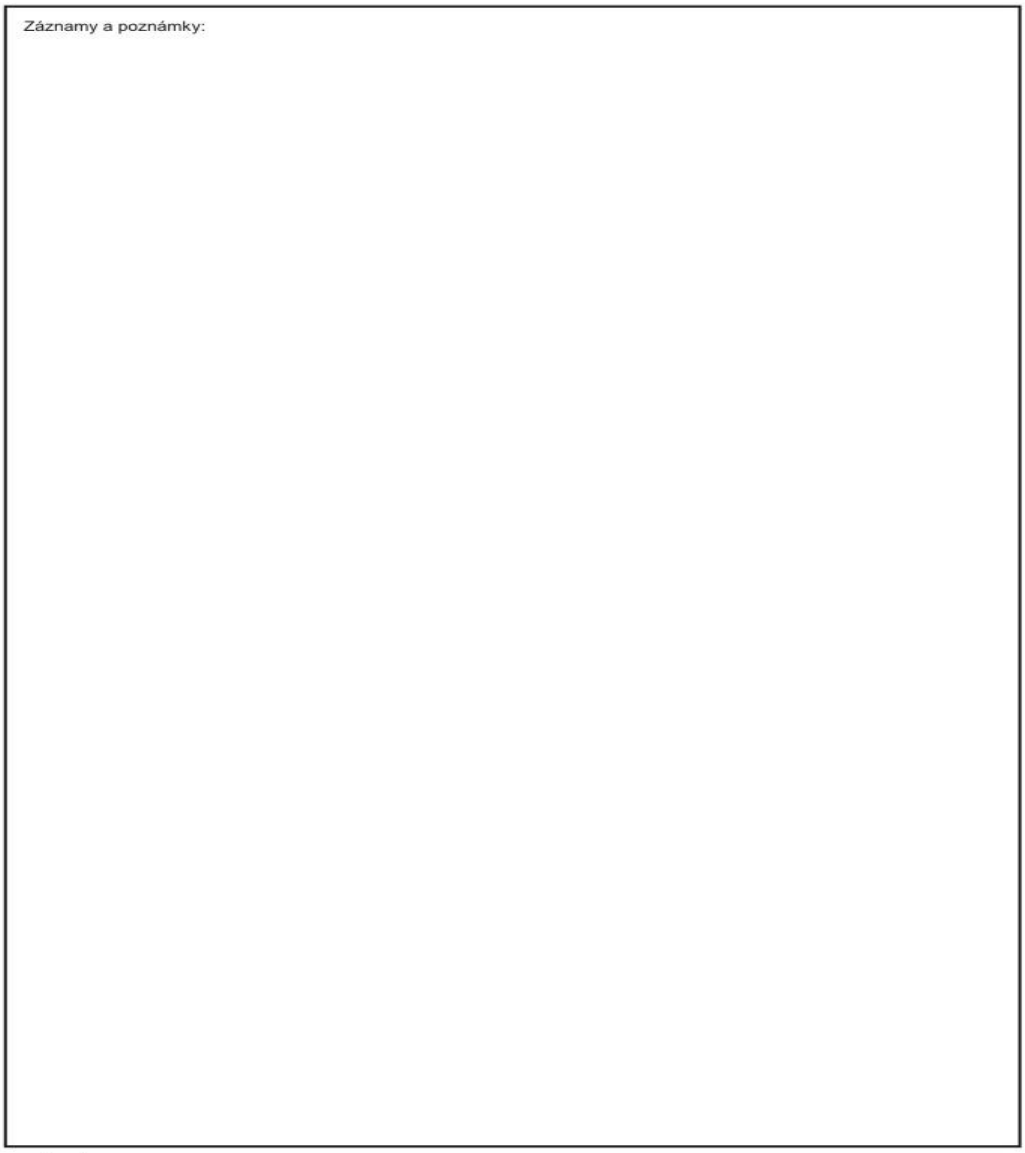
2. .....

materská škola vydala dňa: .....

3. .....

materská škola vydala dňa: .....

Zdroj: https://edicnyportal.iedu.sk/Forms

Záznamy a poznámky:

045 MŠVVaŠ SR / od 01. 09. 2018 Osobný spis dieťaťa pre predprimárne vzdelávanie

Zdroj: https://edicnyportal.iedu.sk/Forms

ISBN 978-80-561-1074-4